

občina krško

Številka 11

15. september 1988

Letnik IX.

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

Oktobra obvezno
cepljenje
proti tetanusu

S cepivom proti smrtno nevarni bolezni

V skladu z zakonskimi pooblastili bo krški zdravstveni dom oktobra letos opravil prva dva kroga cepljenj proti tetanusu za občane, starejše od 40 let.

Seveda ni potrebno poudarjati, da je zakonska obveznost obojestranska, da so se torej tudi občani dolžni odzvati vabilu na cepljenje, ker bodo sicer kaznovani dvakrat: prvič sodno, drugič pa v primeru, da staknejo zastrupitev s povzročiteljem te smrtno nevarne bolezni, Clostridium tetani. Cepljenje bo za občane brezplačno, nanj bodo osebno pismeno vabljeni in celotna akcija bo organizirana po krajevnih enotah, kar pomeni, da se bo zdravniška ekipa, ki bo dobila to nalogo, pripeljala v vsako krajevno skupnost in tam opravila delo. Krajin nimajo druge naloge, kakor da se odzovejo vabilu.

Zdravstvena služba računa, da je zaradi sistema rednih cepljenj prebivalstvo v starosti do 40 let v zadostni meri zaščiteno proti tetanusu, zato ga tokrat ni potrebno vključiti v ponoven krog prevencije. Tako bodo vabilo prejeli vsi starejši od štirideset let in naše opozorilo velja prav vsem: odzovite se, pa ne zaradi kazni, ki bo sledila prijavi organom pregona, ampak zaradi lastnega zdravja!

(Več o sami bolezni si preberite na notranjih straneh Našega glasa!)

VARNOST V CESTNEM PROMETU VI. POLLETJU 1988

Stanje varnosti v cestnem prometu v I. polletju 1988 je izredno kritično, tako da se približujemo katastrofalnim razmeram, kakršne so bile v letih 1978 in 1979.

V prvih šestih mesecih je bilo tako v SR Sloveniji 2865 prometnih nezgod z mrtvimi ali poškodovanimi udeleženci, kar je 3,6 % več kot v enakem obdobju leta 1987 (2763), in 274 mrtvih (240) ter 3682 poškodovanih (3641).

Zlasti nazorna pa je primerjava z letom 1985, ko je bilo število prometnih nezgod, mrtvih in poškodovanih najnižje v zadnjih desetih letih, stanje pa še vedno slabo glede na sosednje države. Še zlasti se je povečalo število prometnih nezgod s smrtnim izidom, število mrtvih in poškodovanih.

Povečanje števila mrtvih z indeksom 210, pešcev z indeksom 159 in potnikov v osebnih vozilih z indeksom 146 predstavlja tudi veliko večino celotnega porasta števila mrtvih udeležencev v prometu. Razlogov je, tako kot za celotno stanje prometne varnosti, več, ni pa dvoma, da so med poglavitnimi povečane hitrosti v naseljih, kjer so žrtve predvsem pešci, in bistveno manjša uporaba varnostnih pasov med vozniki in potniki v osebnih avtomobilih.

Svoj delež pri povečanju števila prometnih nezgod in posledic v prvem polletju 1988 glede na prejšnja leta je dodalo tudi vreme (mila zima), vendar to seveda ne predstavlja vzrokov za slabo stanje prometne varnosti.

Še vedno veliko večino prometnih nezgod s smrtnim izidom povzročijo udeleženci v prometu v občini, kjer imajo stalno bivališče (70 %), in v istem registrskem območju (11 %). Tuji so povzročili le 7 prometnih nezgod s smrtnim izidom, v katerih so izgubili življenje 3 tuji in 7 državljanov SFRJ, oziroma 3 % prometnih nezgod. Da je večji delež povzročiteljev, ki imajo stalno bivališče v občini, kjer so povzročili prometno nezgodo, je glede na prometne tokove in njihov delež razumljivo. Razumevanja pa ne more biti več, ko ugotavljamo med vzroki alkoholiziranost, preveliko hitrost, neupoštevanje prednosti vožnje na cestah, ki jih dobro poznajo vsi udeleženci in vedo tudi za njihovo stanje in nevarnosti. Da sta cesta in vozilo kriva neprimerno večjega števila prometnih nezgod, kot to kaže statistika, seveda ne dvomimo. Dejstvo pa je, da sodobnejših cest, predvsem pa varnejših ureditev naselij tudi za pešce, kolesarje in druge, kmalu ne bomo imeli. Prilagoditev vožnje tem pogojem torej ne more biti samo zakonska obveznost, temveč tudi nujen pogoj za večjo varnost.

Med vzroki prometnih nezgod še vedno prevladujejo neprimerna hitrost (36,5 %), neupoštevanje prednosti (19,3 %), nepravilna smer vožnje (15,1 %), nepravilno prehitvanje in vožnja mimo (7,4 %). Zaskrbljujoče je tudi povečanje števila mrtvih otrok in mladostnikov, saj je v tem času izgubilo življenje 20 otrok, kar je 6 več kot v enakem obdobju leta 1987, in 11 mladoletnikov (7). Med otroki se je povečalo število mrtvih med kolesarji in potniki v vozilih, pri mladoletnikih pa med vozniki koles in motorjem in potniki.

Bralec pričujoče številke Našega glasa bo gotovo opazil, da je na njegovih straneh kar precej poročil o (lahko bi rekli) vrhunskih športnih dosežkih naših mladih tekmovalcev v različnih panogah: veslanju, plavanju, kolesarjenju, občasno pa se pojavi še kaka druga športna zvrst. Potek dogodkov je ponavadi vedno enak: pojavi se eden ali več nadarjenih športnikov v posamezni disciplini in tisti, ki se z njimi ukvarjajo, skrbijo za njih, njihov napredek, izboljšanje rezultatov, uveljavitev, kritje stroškov tekmovanj... tako, kot se za ponosnega "ustvarjalca" kakega uspeha pač spodobi: poštreno, nesebično, domiselno premagujejo vse ovire. Vse to gre do določene meje. Ta "meja" ponavadi nastopi, ko se trenerji, klubski funkcionarji, managerji... (običajno gre za vse to v isti osebi ali največ dveh) utrudijo zaradi premagovanja vedno istih zateprek, nerazumevanja..., ali pa ko njihovi otroci, zaradi katerih so se vsega skupaj pravzaprav lotili, prerastejo leta svojega aktivnega ukvarjanja s športom.

Nastopi mrtvilo, ki ga po določenem časovnem presledku zapolni kaka nova športno-organizatorska skupina, ki kot v pravljici iz (lahko bi rekli) ničla zaživi, doseže vrhunec in nato počasi ugasne. Ampak zares počasi ugasne. Ljudem, ki so nekaj let delali na določenem športnem (kulturnem ali kateremkoli drugem) področju svobodnih aktivnosti, kakovostnega zapolnjevanja prostega časa in vzgoje mladih hkrati, je ponavadi hudo, ko sami ne zmorejo ali niso več pripravljeni delati. Jasno pa jim je, da za seboj zapuščajo kakovosten naraščaj, ki bi lahko ob dobrem vodstvu in organizaciji tudi dosegal lepe uspehe. Dolgo že zaradi nostalgije in slabe vesti ob vsem, kar se bo nujno z njihovim odhodom razdrlo, kličejo po pomoči, iščejo trenerje in organizatorje, ki bi jih lahko kasneje nadomestili... Pogosto zaman in (bodoče) športne zvezde postajajo utrinki. Občasno se sicer najde kaka panoga, ki je v modi, toliko popularna, da se za njo zanima tako velika večina (tudi vplivnih) ljudi, da določen čas brez težav cvete. Trenutno je to tenis. Pa ne da bi kdorkoli imel karkoli zoper ta lep in eleganten šport. Prizečem, da sem z vsem srcem za njegov razmah, ker sem zaradi prepričanja za razvoj vsega, kar lahko prinese nekaj lepšega, boljšega... v to naše Krško. Le hudo mi je, ker niso vsi športi enako popularni, podpirani, tolerirani, subvencionirani, mažiljeni... kakor nekateri. Tudi nisem prepričan, da je rešitev problema v tem, da se vodenje posameznih klubov profesionalizira. Končno imamo nekaj poklicnih moči tudi na tem področju, pa morajo še vedno v vsakem klubu sami organizirati in opraviti vrsto formalnosti, ki bi jih lahko zanje skupno nekdo drugi. Ob takih razgovorih se vedno spomnim tudi izjav

Drago Bučar

nekdanjih amaterjev kulturnikov, ki so prihajali na vaje v "Svobodo" in trdo delali vso zimo v nezakurjenih prostorih, samo da so lahko delali. S profesionalizacijo se v kulturi stvari vsekakor niso obrnile na bolje. Prej narobe.

Ni torej nujno, da bi bilo v amaterskem športu kaj drugače. Vem, tudi sodoben način življenja je ljudi pognal v brezglavo hitenje, pičli standard nam vsiljuje skrb za preživetje in dodaten zaslužek pred potrebo po zdravem življenju, rekreaciji... Po utrujajočem delovniku ima človek moči samo še za to, da boljši v televizor in ne gre spat, ker se mu ne ljubi dvigniti se in oditi v posteljo. Zindividualizirali smo se, zaprli v družinski geto (ker vsaj ta sploh še deluje), životarimo v škodo sebi in družbi. Trenutno je naš osveščevalni dosežek strnjen v sloganu "Voda-zrak-svoboda". Prave želje po množičnosti ni. Tudi športni funkcionarji po klubih (tako kot po tehničnih in kulturnih organizacijah in še kje) se je v bistvu bojijo, ker za njeno uresničitev nimajo ne sredstev ne moči. Krčevito se morajo truditi, da iz izmzgane družbe naberejo vsaj minimum potrebnih sredstev, ki bodo omogočila konkurenčnost najboljšim. Zakaj se pravzaprav moramo bati nadarjenih in pridnih športnikov v lastnem klubu skoraj bolj kot pri tekmečih?! Ali moramo talentiranemu kolesarju, plavalcu, veslaču res prepričati nadaljni trening in kariero zato, ker se ukvarja s panogo, ki ni v določeni občini uradno sprejeta na lestvico vrhunskega športa, ki bo uradno podpiran in razvijan!? Saj vem: iz istega vzroka, kot se zaustavi veliko stvari. Ni denarja. Zaradi nje ga zanemarjamo mlade talente, vsak dan na drugem področju in ne le v športu. A nekaj bi le lahko storili. Lahko bi jim namenili nekaj več pozornosti. Ne vem, ali je bilo to idealno, nekako pa je le delovalo, ko so si svojčas odgovorni ljudje razdelili zadolžitve za aktivno delo na določenih področjih, za spremljanje dogajanja na njih... Verjetno so tam bili dosti bolj učinkoviti, kakor so danes na številnih sestankih in razpravah. Ljudje so jih poznali in tudi oni so lahko vedeli, kako ljudje dihajo, kaj mislijo in kaj jih žudi. Morda, ne vem! To ni niti predlog niti kritika, samo razmišljanje ob poslušanju številnih pritožb različnih klubskih funkcionarjev.

Satelitsko-kabelska televizija trka na vrata

- **September 1988:** nadaljevanje izkopa jarkov ter polaganje primarnega in sekundarnega kabla, zadnji rok za poravnavo dolgov.
- **November 1988:** začetek poskusnega delovanja KRS na področju Krškega - levi breg.
- **Junij 1989:** zaključek izgradnje KRS na področju KS Krško, Leskovec in Dolenja vas.
- **Cena za nove naročnike:** 1 000 000 din (za obrtnike 1 500 000 din oziroma 2 500 000 din), možnost plačila po obrokih.
- **Potrebno je vsestransko razumevanje in tesno sodelovanje krajanov z izvajalci del.**

"Poletja ni več..." poje neka domača popevka in s koncem poletja se je končala večina dopustov. Sredi julija smo sporočili odločitev odbora za izgradnjo KATV Krško, da bo september tisti čas, ko bo potrebno preiti k dejanski izgradnji kabelskega razdelilnega sistema (KRS). Člani odbora se dobro zavedajo učinka, ki ga bo na krajane imela akcija, ki jo bodo lahko videli na lastne oči iz neposredne bližine. Hkrati se v odboru zavedamo, da so dosedanje priprave potekale tako dolgo, da so mnogi krajanji morda izgubili upanje na kabelski priključek ali pa so nanj skoraj pozabili. Toda čas, v katerem živimo, je neusmiljeno podaljševal čas za izvedbo vseh nujnih predhodnih del: različnih meritev, pridobitve dovoljenj, lokacijske dokumentacije, nakupa materiala, izbire izvajalcev, zbiranja finančnih sredstev...

Še danes se vendarle pripravljamo končane. Izkopavanje jarkov se lahko nadaljuje, polaganje kablov se lahko prične. (Pozornejši bralci naših zapisov o KATV so že seznanjeni, da je prvi del primarnega kabla v dolžini 2400 m že v zemlji, in to na relaciji Grmada-Sremiška cesta.) Strokovnjaki Savaprojekta so pripravili vse potrebno, da lahko izvajalci nadaljujejo izkop. Celotna trasa je že označena s količki, kot to predpisuje postopek. Tik pred začetkom del predvidevamo še zadnji pregled trase na terenu, da bi preprečili morebitne napake, ki bi jih kasneje težko popravili. Vsekakor pa lahko zapišemo, da se bodo ta odločilna dela - **izkop jarkov, polaganje kablov ter zasutje - gotovo začela septembra 1988!**

Krajane bo seveda najbolj zanimalo, katera področja bodo lahko najprej priključena na KRS ter kdaj lahko pričakujemo zaključek izgradnje na celotnem predvidenem področju. Ker je sprejemna postaja locirana na vrhu Sremišča, je razumljivo, da bodo prvi sprejemali radijske in televizijske signale po kablu prebivalci Sremišča. Polšče. Vidma in Stare vasi - skratka Krško na levem bregu. To naj bi se zgodilo **do dneva republike - do 29. novembra 1988!** Izgradnjo bomo seveda nadaljevali glede na vremenske razmere tudi v zimskem času ter nato spomladi. Do 30. junija moramo kabelski priključek zagotoviti tudi podpisnikom pogodb iz Krškega - desni breg, Griča, Žadovinka, Leskovec in Dolenje vasi.

Seveda je sedaj zadnji čas, da vsi zamudniki poravnajo svoje obveznosti glede denarnih prispevkov. **Zadnji rok za plačilo dolga je 30. september 1988, sicer priključka ne bo!** S tem v zvezi bodo dobili posebno pisno sporočilo, v katerem bomo krajane - podpisnike pogodb - povabili k polnemu razumevanju akcije in sodelovanju z izvajalci del. Ponovno moramo poudariti, da bodo izvajalci izkopali jarek od sekundarnega kabla do priključne omarice v hiši po najkrajši poti. To pomeni, da bo lahko kabel špeljan tudi po vrtu oziroma zelenicah. (Cena kabla je seveda odvisna od njegove dolžine.) Prav zato že vnaprej pričakujemo vsestransko sodelovanje občanov.

Ker se v zadnjem času za priključek zanimajo **tudi obrtniki**, sporočamo, da veljajo naslednje cene:

- za obrtnike proizvodnih storitev	1.500.000 din.
- za gostinske lokale	2.500.000 din.

Morda ne bo odveč ponoviti še informacijo o višini prispevka za ostale krajane, ki se do 30. junija 1988 niso odločili za podpis pogodbe. Zanje znaša prispevek 1 000 000 din, vplačajo pa ga lahko po obrokih na naslov krajevske skupnosti Krško. Celotno plačilo je osnovni pogoj za končno izvedbo priključka, ki jo bo seveda lahko opravila le pooblaščen oseba (monter).

Sicer pa je na zadnjem sestanku odbora za izgradnjo tekla beseda tudi o predvidenih tehničnih problemih napeljave kabla preko Save. Govorili smo tudi o servisiranju oziroma o nujni kadrovski in tehnični opremljenosti za odpravljanje okvar. Servis moramo zagotoviti od prvega dne, ko bo skozi novi informacijski sistem stekel prvi signal.

Ivan Mint

NAŠ GLAS
SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

NAŠ GLAS - SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE - Izdaja: INDOK center Krško - Naklada: 1600 izvodov - Odgovorni urednik: Ivan Kastelic - Uredništvo: CKŽ 12, 68270 Krško, tel. 71-768 - Tisk: TCP »Djuro Salaj«, TOZD Papirkonfekcija Krško - Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja Republiškega

komiteja za informacije št. 421-1/72 z dne 5. marca 1980 - Za točnost podatkov in informacij, ki so objavljeni kot uradna obvestila ali pojasnila, odgovarjajo posamezne službe, organi oziroma strokovni delavci, ki so pod temi teksti podpisani!

Srečanje rejencev in rejnikov
občine Krško:

Čim več otrokom topel dom!

Letošnje srečanje rejencev in rejnikov je bilo že drugo po vrsti, ki ga je organiziral Center za socialno delo občine Krško. Devetnajst otrok-rejencev in petnajst njihovih rejnikov si je ogledalo Kostanjeviško jamo in se potem zadržalo v družabnem srečanju in razgovoru pred jamo. Organizatorji menijo, da je bila udeležba dobra, saj je v naši občini v povprečju 30 rejencev, nekateri živijo v rejniških družinah v drugih občinah (Novo mesto, Brežice, Šentjur, Šmartno...), drugi so na počitnicah...

Srečanja z rejniki je Center za socialno delo organiziral redno že vsa pretekla leta in jih kombiniral tudi s strokovnim usposabljanjem. Lani pa so prvič vključili tudi otroke in zaradi uspešnega srečanja so sklenili tako obliko sodelovanja ohraniti tudi za naprej.

Sodoben način življenja je družine prisilil, da so se organizirale kot samostojne, zaključene celote, ženske - matere so v službah in včasih tudi za svoje otroke težko najdejo dovolj potrebnega časa. Skoraj samoumevna posledica vsega tega je seveda tudi to, da se družine ne odločajo za sprejem otrok v rejo. Ostajajo le tisti, ki so se te naloge poztvovali

(Foto: Matjaž Lipovž)

no lotili že pred leti, kar pomeni, da se rejnice in rejniki počasi starajo, da ne bodo več mogli nuditi doma novim generacijam otrok. Zato je taka pozornost v obliki družabnega srečanja zgolj drobec, ki jim ga lahko Center v imenu celotne družbe nameni kot znak, da v svojem delu niso osamljeni, da skupnost zna ceniti njihovo prizadevanje.

Rejenci so otroci, ki sicer imajo starše (razen redkih izjem), a ti zaradi kakršnih koli vzrokov otrokom ne morejo nuditi ustreznega doma, vzgoje, skratka niso zmožni zanje skrbeti

tako, kot bi bilo potrebno. Taki otroci potrebujejo nadomestno družino, rejnike, nadomestne starše, ki jim bodo nudili ustrezno oskrbo, in kar je še pomembneje, čustveno toplino in občutek varnosti. Skupnost sicer rejnikom povrne stroške v obliki rejnine in za vloženi trud prejema tudi določeno nagrado. Ta pa je lahko vsekakor samo simbolična, saj se vsega, česar bi morali biti in tudi so deležni otroci pri rejnikih, itak ne da poplačati z nikakršnim denarjem.

(B.K.)

Tetanus - smrtno nevarna bolezen

Tetanus ali mrtvični krč je težka nalezljiva bolezen ljudi in nekaterih živalskih vrst, povzročena pa jo strup, ki ga izloča povzročitelj *Clostridium tetani*. Izraža se s krči prečno progastega mišičja. Smrt nastopi zaradi oteženega dihanja.

Bolezen je bila znana že v stari Grčiji, vendar je bil njen povzročitelj odkrit šele l. 1884. Iznajdba seruma - protistrupa proti tetanusu l. 1890 je omogočila zdravljenje bolezni. 1925. leta pa je odkritje učinkovitega cepiva omogočilo množično in učinkovito preprečevanje bolezni.

Povzročitelj mrtvičnega krča je paličasta bakterija *Clostridium tetani*, ki ima v neugodnih okoliščinah za svojo rast obliko trosi. Glavno nahajališče so tla, kamor trosi prihajajo z blatom domačih živali (hlevskim gnojem). Pri zunanjih poškodbah lahko tros pride v rano in se v zmečkaninah, kjer je oskrba s kisikom slaba, spremeni v vegetativno formo paličaste bakterije, ki izloča strup. Bakterija v obliki trosi lahko dalj časa preživi v rani in v ugodnih okoliščinah, kot sta ponovna poškodba in pomanjkanje kisika, spremeni obliko in začne izločati strup.

Strup potuje po živčnih končičih in po krvi do centralnega živčnega sistema, tam draži gibalne celice in povzroča krče progastih mišic. Dolžina potovanja je odvisna od razdalje med mestom poškodbe in centralnim živčnim sistemom. Na strup, ki doseže centralni živčni sistem, protistrup več ne more

delovati. Od poškodbe do nastopa bolezni lahko poteče od najmanj dveh dni do več tednov ali mesecev. Včasih bolnik na prvotno poškodbo že pozabi.

Znaki bolezni so zvišana temperatura in krči prečno progastih mišic, najprej na obrazu - bolnik ima prisiljen izraz obraza, kot da se smeji (*risus sardonius* - *facies tetanica*). Potem se krči razširijo na mišice vratu, mišice ob hrbtenici in ostalo mišičevje. Bolnik je ves čas pri zavesti, močno se poti in umre zaradi krča dihalnih mišic ali mišic grla.

Posebni obliki tetanusa sta tetanus novorojencev in ginekološki tetanus. Prvi nastane pri prerezovanju popkovine z nečistim priborom. Razvije se v 7 do 14 dneh po porodu. Prvi znaki so krči mišic na obrazu in nezmožnost hranjenja otroka. Ginekološki tetanus pa nastane pri nestrokovni izvedbi splava. Čas do nastopa bolezni je kratek in klinična slika je težka.

Smrtnost pri tetanusu znaša 40 do 50 odstotkov.

Zdravljenje bolezni poteka na za to usposobljenih oddelkih. Preprečevanje temelji na pravilni oskrbi rane in cepljenju s protistrupom - antiserumom, istočasno pa, če poškodovana oseba še ni bila cepljena ali je od cepljenja minilo že več kot deset let, poškodovanca tudi cepimo, da v njegovem organizmu vzpodbudimo izdelavo lastnih protiteles.

Vsekakor je boljše preprečiti kot pa zdraviti, še tem bolj zato, ker je zdravljenje zahtevno in uspeh ni vedno zadovoljiv. Zato izvajamo aktivno zdravstveno zaščito proti tetanusu. Odkritje protistrupa proti tetanusu (Behring in Kitasato, 1890) na osnovi živalskih protiteles ter danes na osnovi človeškega hiperimunega seruma omogoča učinkovito zaščito takoj po poškodbi, dokler telo ne izdelava lastnih protiteles. Odkritje cepiva (Ramon, 1925) omogoča učinkovito zaščito tako, da telo prisilimo k izdelavi lastnih protiteles, ki v primeru okužbe s tetanusom izničijo delovanje strupa.

Z učinkovitim cepljenjem je bila zmanjšana pojavnost bolezni in temu primerno tudi umrljivost med zavezniškimi vojniki v II. svetovni vojni in pozneje pri ameriških vojaki v Koreji.

Leta 1950 je v SR Sloveniji postalo obvezno cepljenje proti tetanusu za otroke in mladino do 19. leta ter poškodovance. Danes ugotavljamo, da se je število obolelih zmanjšalo in da obolevajo predvsem starejši ljudje (stari nad 50 let) in novorojenci. Zato je Svetovna zdravstvena organizacija izdala priporočilo, naša zakonodaja pa uzakonila (Ur. list SFRJ, 51/84, in Ur. list SFRJ, 42/85), da so poleg že

navedenih obveznikov obvezniki tudi vsi tisti, starejši od 40 let, ki niso bili zadostno ali pa nikoli cepljeni. Nalogo za izvedbo te akcije so prevzeli zavodi za socialno medicino in higieno in so jo v Sloveniji začeli uresničevati že v preteklih letih.

V naši občini je v soglasju z Zavodom za socialno medicino in higieno v Novem mestu nosilec te akcije Zdravstveni dom. Cepljenje bo potekalo v sodelovanju z aktivisti občinske konference SZDL, izvajali pa ga bomo na podlagi razporeda in vabil. Cepilna mesta bodo v prostorih Zdravstvenega doma in krajevnih skupnosti. Poleg zdravniških ekip bo sodelovala tudi patronažna služba Zdravstvenega doma Krško.

Učinkovitost cepljenja dosežemo s trikratnim cepljenjem: prvemu cepljenju sledi prva ponovitev po 30 dneh in nato druga ponovitev po 6 mesecih. Dokazana učinkovitost cepljenja je 10 let. Osebi, ki je potrebna cepljenja po 10 letih po izvedenem pravilnem cepljenju, zadostuje samo spodbujevalna doza cepiva. Tetanus novorojencev preprečujemo s cepljenjem nosečnic.

Ne glede na to, da je cepljenje proti tetanusu zakonska obveznost in da je zakonodajalec predpisal kazenske sankcije proti osebam, ki se pozivu na cepljenje ne bi odzvale, menim, da je največja kazenska sankcija smrtni davek in trpljenje bolnika, ki ves potek bolezni doživlja pri polni zavesti in s prepričanjem, da je bilo možno bolezen učinkovito preprečiti.

Ker pri cepljenju obstajajo določene kontraindikacije (prepovedi), bo zdravnik, ki bo vodil cepljenje, pregledal obveznike in izločil tiste, ki se jih ne sme cepiti.

Pozivam vse, da jih skrb za lastno zdravje, ne pa kazenska prisila, privede na cepljenje.

Dr. Rudolf Ladika
ZD Krško

»In na koncu še to. Ljudje v naši regiji mislijo, da se najvišji državni organ v federaciji, predsedstvo SFRJ, premalo ukvarja z gospodarstvenimi vprašanji. Poglejte primer. Predsednik predsedstva je dva dni imel čas za Arafata, medtem ko je predsedstvo samo eno dopoldne obravnavalo gospodarski položaj v državi. Če ti dve stvari primerjamo, vemo, kje je eden izmed vzrokov za naše težave.«

(Franc Pipan)

INFORMACIJE

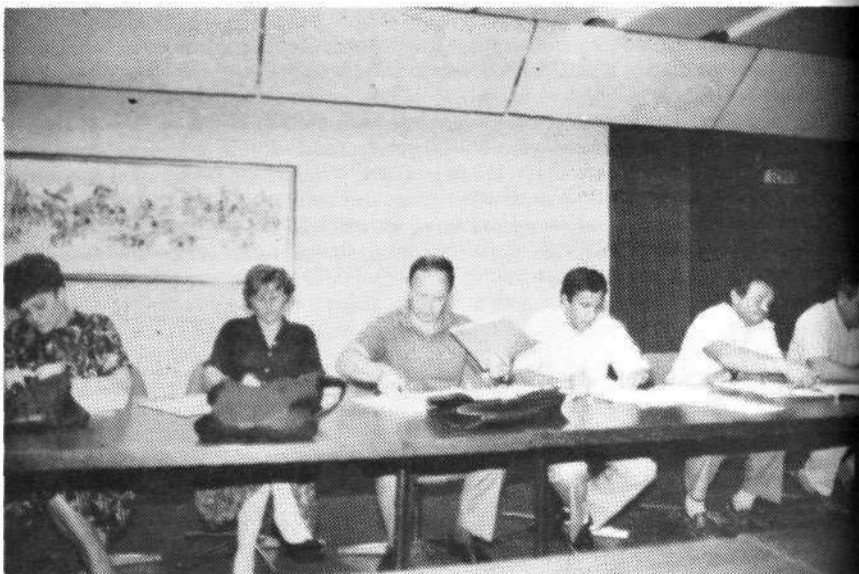
Občinski komite ZKS Krško

21. seja CK ZKS:

Delegata Posavja F. Pipan in D. Avsec o razvojni prenovi

Medobčinski svet ZKS Posavja je v pripravi na 21. sejo CK ZKS organiziral temeljito javno obravnavo predloženega gradiva, med katero so se do pripravljalnega delovnega gradiva, zlasti na podlagi prakse v svojih organizacijah združenega dela, opredelili številni udeleženci. Iz njihovih pripomb in lastnih opažanj sta delegata Posavja, Dejan Avsec in Franc Pipan, strnila svoji razpravi. Del misli, ki sta jih posredovala članom CK ZKS, objavljamo.

Opozarjamo, da je tekst F. Pipana nastal na podlagi zapisa s seje, magnetograma in časopisnih poročil (Komunist) in da ni avtoriziran!

MS ZKS Posavja: seja komisije za ekonomske odnose.

Franc Pipan (sekretar MS ZKS Posavja):

Normativizem se povečuje

»V javni razpravi v Posavju smo ocenili, da je osnutek sklepov o razvojni preobrazbi združenega dela zelo sprejemljiv dokument in del rešitev za izhod iz krize, brez dogmatskih usedlin, zato ga v celoti podpiramo. V tistem, kar je bilo izpostavljeno, se opredeljujemo za razvojne sklade in mislimo, da je to v tem trenutku nujnost. Dodatno predlagamo k osnutku sklepov še naslednje misli:

Natančneje bi bilo potrebno opredeliti predpise, ki naj jih zajame deregulacija. Na pretiran normativizem je opozarjala že 13. seja centralnega komiteja ZK Jugoslavije - pa nič iz tega. Gostota predpisov se je od tedaj samo povečala.

Drugič. Ugotavljamo, da strokovnost v državni upravi, zlasti na ravni federacije, ni ustrezna. To povsem dokazujejo slabosti in neprehtanost novih zakonov in izvedbenih predpisov, ki gospodarstvu povzročajo precej preglavic in blokad. Zveza komunistov bi morala dati pobudo, da se državna uprava na vseh ravneh posodobi, strokovno okrepi; v nekaterih deželah morajo upravni delavci periodično opravljati strokovne izpite in s tem se preverja nivo znanja. Pri nas tega ni. Razen tega pa bi bilo nujno, da se delavcem v državni upravi privzgoji zavest, da so oni za ljudi in ne ljudje zaradi njih.

Tretjič. V dokumentaciji je govor o tehnoloških višjih in o prekvalifikacijah ljudi. Za uresničitev ciljev prekvalifikacije moramo imeti ustrezne andragoške institucije. Delavske univerze so sedaj ubožane finančno in kadrovske, potisnjene na rob, izobraževalne skupnosti jih v bistvu ne sprejemajo za svoje, zato mislim, da bi za delavske univerze kot eno izmed možnosti izobraževanja odraslih bila nujna družbena pomoč.

Nadalje v Posavju menimo, da je samoupravljanje še vedno močan motivacijski faktor za delo, vendar je tega samoupravljanja vse manj; dostikrat pa je samoupravljanje samo okop za nedelo. Ravno na področju afirmacije samoupravljanja bi lahko republike in federacija z opustitvijo nekaterih predpisov največ storile.

Nadalje predlagamo, da bi resneje morali pristopiti k razbremenjevanju gospodarstva. Dosti dobrih misli je tu navedel Vlado in če bi le del tega uresničili, bi bilo gotovo več denarja za naložbe.

Na zadnji seji tega centralnega komiteja je Silvo Gorenc dejal, da kadar začnemo govoriti o razbremenjevanju gospodarstva, je to zanesljiv znak, da ga bomo dodatno obremenili. Javno pa bi morali dosežke popularizirati tam, kjer kaj privarčujemo v družbeni režiji. Dosti imamo pripomb na račun razkošnosti in razsipnosti federacije, vendar pa moramo priznati, da je federacija v zadnjem času nekatero stvari spravila v razumnejše meje. Predvsem mislim, da je bilo malo popularizirano zmanjšanje diplomatske službe in še nekaterih drugih izdatkov. Nadalje bi morali razmisliti, ali so družbenopolitične skupnosti, to se pravi občine, v Sloveniji najbolj smotno organizirane, in ali ne bi kazalo tudi na tem področju nekaj narediti. Povsem se strinjam s tovaršem Fertinom, ki je govoril, da je dosti blokad za hitrejši razvoj gospodarstva prav v funkciji; **tako pojmovanja občina, kot je sedaj, bremeni financiranje družbenih dejavnosti in prav to financiranje sili občine v ekstenzivno zaposlovanje in ne dopušča prelivanja kapitala iz občine v občino na nivoju širših družbenih skupnosti.**

Nadalje bi morali dopustiti, da **delovna sredstva, ki so v družbeni lasti, ki niso ustrezno izkoriščena, damo na razpolago** oz. odprodajo ali v najem posameznikom, ki so za to zainteresirani. Primer iz gospodarstva: gozdarji naše regije predlagajo, da bi dali nekatero traktorje, motorne žage svojim delavcem, ki jih prav tako delno potrebujejo za svojo domačo proizvodnjo, sicer pa bi lahko delali kot delavci s temi sredstvi v gozdnem gospodarstvu, vendar predpisi tega ne dopuščajo.

Še to misel bi dodal: ljudje postajajo vse bolj nestrpni, potrebna bi bila takojšnja sprememba številnih predpisov, ki so v pristojnosti federacije. Tu pa bi nujno morali iskati zaveznike v Jugoslaviji pri spreminjanju te zakonodaje. To je tudi ena od usmeritev zadnje seje konference ZK Slovenije. Mobilizacija ljudi je nujna in eden izmed takšnih pristopov mobilizacije bi bilo tudi to, da bi afirmativno pisali o delovnih organizacijah, ki so naredile določene korake za prestrukturiranje.

Dr. Dejan Avsec

Produktivne naložbe sredstev občanov, delavcev in OZD s pomočjo vrednostnih papirjev

Moje razmišljanje gre v smer, kako aktivirati sredstva delavcev in sredstva občanov z namenom, da bodo sredstva usmerjena v produktivne naložbe. Današnje razmere v svetu, še bolj pa pri nas, kažejo, da je potrebno iskati tiste vire, katerih lastniki so hkrati upravljalci in celo delavci.

Ko pri nas stopamo v tržno ekonomijo z vsemi njenimi pozitivnimi in seveda tudi negativnimi posledicami, moramo najti mesto za delovanje zakona vrednosti, ki »s svojo grožnjo izloči ali vsaj kaznuje premalo učinkovite in uspešne«. Prav to nam kaže, da moramo postati inovativni kot posamezniki in družba kot celota.

V nenehni tržni borbi bi želeli opozoriti, da se v naši samoupravni praksi vendarle kaže: odtujenost ljudi in hkrati nizek nivo produktivnosti.

Omenjeni dejstvi zgoščeno kažeta, da se pojavlja resen razkorak med motivacijo, predvideno z uvedbo samoupravljanja, in dejansko prakso motivacije.

Vredno se je ozreti po tujih izkušnjah, ki nosijo v sebi za našo uporabo velike možnosti, da razrešimo svoj problem. Še posebno zanimiv je model iz Mondragana, zamisli El-lermana in ESOP ter USOP (program uspešnega delničarstva), pa poizkusi v Nemčiji, na Madžarskem, Kitajskem ter nekateri poizkusi v drugih realsocialističnih državah.

Ni nam potrebno posebej poudariti, da je potrebno motivacijo iskati na relaciji ustvarjanja lastnega deleža koristi, kar praksa v svetu potrjuje. Prav tako pa nastopa vez med upravljanjem - delavcev, ki so hkrati (so) lastniki. Prenos upravljanja na plačane delavce kaže na odtujenost, ki se pojavlja v oblikah, kot so:

- lastniki, odtujeni od ustvarjanja podlage za svojo korist;
- upravljalci, odtujeni od lastništva (in tedaj, ko so plačani povšalno, režijsko, tudi od podlage za svojo korist);
- delavci, odtujeni od lastništva in od upravljanja.

Samoupravljanje poizkuša to odtujenost združiti oz. izenačiti v lastniku, upravljalcu. Ta izenačitev pa se v smislu in ustvarjalnosti ne izraža v praksi, kot je zamišljena in potrebna.

Iz omenjenega prihaja v ospredje misel, da bi kazalo:

- tesneje povezati (pravno in ekonomsko) lastništvo in samoupravljanje (znotraj OZD),
- tesneje povezati uspešnost in učinkovitost

in (samo) upravljanje kot celovit vpliv na lastno (so)življenje (so) delavcev,

- takoj napraviti družbeno lastništvo manj imaginarno in tudi bolj združljivo z za zdaj še zelo neogibnim tržno blagovnim gospodarstvom.

Prišli smo do zamisli, d vključimo sredstva predvsem delavcev in na ta način omogočimo učinkovitost produkcije in njenega razvoja (npr. današnje HKS, interne banke pa klube - to je za današnje razmere za občane zanimivo, ker dobijo preko obresti povračilo vsaj v višini inflacije). Vendar je potrebno tudi takoj ugotoviti, da ta sredstva niso vezana na produktivno usmerjanje naložb delavcev, saj so večinoma namenjena za tekoče poslovanje in niso vezana na učinkovitost naložbe.

Iz vsega tega in na osnovi praktičnih in teoretičnih spoznanj v svetu sva s prof. dr. Mulejem prišla do spoznanja, da bi uporabljala drugačen način zbiranja sredstev, tako od delavca kot sicer tudi prosta sredstva občanov preko IKR in IDKR.

- Interni kapitalni račun (IKR) je vezan na delovno razmerje in se vodi v organizaciji, kjer je delavec zaposlen, tako da so njegovi prejemki iz naslova vezani povsem na poslovno uspešnost te in zgolj te organizacije.
- Interni družbeni kapitalni račun (IDKR) ni vezan na delovno razmerje in se zato tudi ne vodi v kaki delovni organizaciji, ampak v hranilnici, kjer se zbirajo prejemki iz vseh organizacij, v katere so lastniki takih računov (v paketu) soinvestirali.

Očitno se torej z internimi družbenimi kapitalnimi računi samoupravno samolastništvo istočasno poobčani in podružbi:

- poobčani se, ker se družbena lastnina finančno ekonomsko pripelje do individualnih hranilnih knjižic občanov,
- podružbi se, ker se samolastništvo več ne omejuje na posamično organizacijo in na zaposleni del prebivalstva.

Zato je mogoče in smiselno zamisli o obojih računih kombinirati, tako da se:

- s prejemki iz internih družbenih kapitalnih računov zagotavlja temeljna socialna varnost občanov, ki niso zaposleni (npr. v višini polovice zajemčenih osebnih dohodkov ali v kakšnem drugem znesku, ki ni previsok, tako da še daje spodbudo za iskanje zaposlitve ali osebno delo, obenem pa vendarle predstavlja določen minimum za osebno eksistenco) in se s tem nadomestijo viri sociale ipd.;
- s prejemki iz internih kapitalnih računov zagotavlja tisto, kar se danes imenuje variabilni del osebnih dohodkov, vendar ni vezan na osebni prispevek, pač pa na skupen poslovni uspeh organizacije (variabila za osebni prispevek ostaja posebna tema, s katero se tukaj ne ukvarjam podrobneje);
- obojni viri vsaj v končni fazi dopolnjujejo, pred tem pa prve dobivajo le nezaposleni in tisti s skromnejšimi prejemki iz delovnega razmerja.

Celotni fond IKR seveda predstavlja poslovni sklad organizacije, dopolnjen z zunanjimi viri, z internimi družbenimi kapitalnimi računi in drugimi viri kot soinvestitorji, bodisi v obliki obveznic ali sovlaganja domačih in tujih sovlagateljev.

To lahko velja tudi za obveznice, če niso vezane na učinkovitost projekta oz. OZD. Drugače je lahko pri delnicah, ki pa lahko vnašajo špekulacijske namene.

Uporaba IKR pa tudi IDKR je še posebej pomembna za pospeševanje investicijsko - inovacijske dejavnosti, saj na ta način lahko delavec - občan vlaga svoja sredstva v produktivnejše naložbe, tako inovator kot delavec - ali občan, ki razpolaga z določenim viškom sredstev - jih lahko naloži v projekt oz. OZD z namenom, da sodeluje pri delitvi čistega dohodka v dogovorjenih deležih glede na vloženega sredstva.

IKR in IDKR se vodijo za vsakega občana posebej, seveda to zahteva dobro računalniško obdelavo.

Seveda pa se ta pomen lastništva IKR in IDKR ne ustavi pri OZD, temveč se dopolni v širšem družbenem smislu z vključevanjem

bank preko ustreznih plasmajev, preko olajšav davčne politike in se na ta način družbeno pospešuje vključevanje občanovih sredstev v

produktivne naložbe.

Problemi, ki se lahko pojavljajo, so več ali manj poznani. Največje težave so v prehodu oz. izstopu iz določenega programa oz. OZD. Seveda se tudi tu lahko najdejo rešitve s prehodno obliko najave izstopa in s tem dviga sredstev (sredstva pa refundira iz kreditnega odnosa z novim članom (IKR ali IDKR).

Naslednji problem, ki pa se da tudi vsebinsko rešiti, je v primeru upokojitve. IKR (IDKR) se prenese na pokojninski sklad ali SIS za pokojninsko zavarovanje (redno in invalidsko).

Ostaja dokaj odprto vprašanje dedičev in njihovih pravic. Tudi na tem delu področja poizkušamo ugotoviti, kako vleči kontinuiteto sredstev v PS in lastniško razmerje.

Moj zaključek bo v tem, da so vsa ta razmišljanja, razmišljanja dialektičnega procesa in da so ideje pogojene s stopnjo razvitosti in potrebe njenega nadaljnjega tehnično - tehnološkega in celotnega razvoja.

dr. DEJAN AVSEC

Uspešen zaključek enoletne politične šole CK ZKS za Ljubinko Preskar in Branka Turnška

V lanskem šolskem letu sta svoje izobraževanje na enoletni politični šoli CK ZKS zaključila Ljubinka Preskar in Branko Turnšek. Ob koncu junija so to, v današnjih časih vendarle pogumno dejanje, zlasti pa njegov uspešen zaključek, "proslavili" s priložnostnim

srečanjem pri sekretarju MS ZKS za Posavje, Francu Pipanu. V spomin na srečanje in šolanje sta oba prejela knjižni zbirki, hkrati pa zbranim prenesla svoje vtise o delu v šoli in življenju v tamkajšnjem kolektivu slušateljev.

Iz celotnega razgovora bi bilo možno ponovno izcimiti splošno ugotovitev, da bodo učenci obilico nabranega znanja zelo težko uporabili v nadaljnjem življenju in delu. Po njunem mnenju namreč šola s svojim načinom dela omejuje svobodo duha in kreativnost, problematično in težavno je komuniciranje med slušatelji in predavatelji, programe je prerasel čas, preveč je spraševanja, premalo razgovora... Udeleženci učnega procesa pogrešajo veliko več individualnega dela, ker se skozi seminarje izkaže slušateljeva samostoj-

nost in nekatere druge osebne lastnosti. Človek se skozi tak pristop izoblikuje, medtem ko je učenje za oceno za učenca in učitelja sicer lažje, a vsekakor manj plodno. Oba udeležena šolanja sta prepričana, da bi v občinskih komitejih ZK veliko pozornosti morali nameniti skrbnemu kadrovanju kandidatov za to šolo, saj bi le s tem in z ustrežnejšim vrednotenjem same ustanove lahko dvignili tudi samozavest vseh njenih diplomantov. To pa je vsekakor naloga, ki jo mora opraviti ustanovitelj, CK ZKS.

Izmenjava izkušenj novih diplomantov enoletne politične šole CK ZKS in gostiteljev sprejema. Na sliki od leve: Franc Pipan, sekretar MS ZKS, Branko Turnšek (elektro-vzdrževalna delavnica TCP), Ljubinka Preskar (računovodska služba NEK) in Branka Kastelic, predstojnik Medobčinskega študijskega središča PŠ CK ZKS za Posavje, ki je opravljala vlogo mentorja in povezovalca med studentoma in njuno občinsko organizacijo ZK.

INFORMACIJE
Občinski inštitut ZKS Kofina

Osnovno vojaško usposabljanje

V domu učencev Milke Kerin je tudi letos našla zavetje skupina 31 mladincev, ki po končani osnovni šoli ne nadaljujejo izobraževanja in morajo zaradi tega predelati program osnovnega obrambnega samozaščitnega usposabljanja. Dejstvo je, da v marsikaterem primeru (tako kaže že dolgoletna praksa!) pri tej mladini ne gre zgolj za pridobivanje vojaških, obrambnih in samozaščitnih znanj, ampak za nekaj mnogo kompleksnejšega. Tako usposabljanje, ki je letos trajalo od 27. junija do 11. julija, je pomembna izkušnja življenja v organizirani skupini, dela po načrtu, prilagajanja kolektivu, neredko pa tudi pridobivanja osnovnih socializacijskih navad, ki jih posamezniki niso prinesli s seboj iz družin. Obiskali smo jih na kratko, a dovolj, da so nastali tile posnetki njihovega praktičnega preizkusa v napadu in obrambi. Splošen vtis: dokler bodo imeli tako potrpežljive starešine (vsega skupaj jih je pet), udeležencem usposabljanja ne bo sile. Očitno cenijo nasvet bolj kot železno disciplino, to pa vsekakor omogoča tudi tistim malo bolj nerodnim, da popravijo napako in se skozi vajo česa naučijo.

Popravek in opravičilo

V prejšnji številki Našega glasa smo pisali o osnovnem vojaškem usposabljanju mladih, ki svojega šolanja po osemletki ne bodo nadaljevali. Žal nam je zaradi naglice ponagal tiskarski škrt in smo narobe zapisali ime njihovega starešine. Zato napako popravljamo, v tolažbo in za spomin pa že objavljenim fotografijam dodajamo še tole, ki je nastala ob obisku v Titovi rojstni hiši v Kumrovcu.

Rezervni poročnik, tov. Zdenko Mohar, opazuje premik svojih gojencev iz obrambne linije v jurišno. Četi zamenjata vlogi in vaja se nadaljuje.

VALVASORJEVA KNJIŽNICA IN ČITALNICA KRŠKO

vas vabi, da nas obiščete v prenovljenih prostorih Kapucinskega samostana v Krškem na Cesti krških žrtev 26.

Tu boste našli knjige za prosti čas in razvedrilo in strokovno literaturo z vseh področij v slovenskem ali tujih jezikih.

V časopisni čitalnici so vam na voljo časopisi in revije, v študijski čitalnici pa vam bodo pri vašem študiju in interesnih dejavnostih v pomoč najrazličnejše enciklopedije, slovarji in priročniki.

OBIŠČITE NAS LAHKO VSAK DAN OD 9. DO 14. URE, V PONEDELJEK IN PETEK PA OD 9. DO 18. URE. V TOREK IN ČETRTEK OD 16. DO 18. URE PA SI LAHKO IZPOSODITE KNJIGE V NAŠEM IZPOSODILNIŠČU NA VIDMU NA CESTI 4. JULIJA 59.

Zbor kmetov občine Krško

Krško, 24. julija 1988

Več kot 200 kmetov se je v nedeljo udeležilo zбора kmetov v Krškem. Začeli so ga z minuto molka v moralno podporo udeležencem procesa pred vojaškim sodiščem v Ljubljani, nadaljevali pa z razgrinjanjem (splošno znanih) vprašanj in zadreg našega kmetijstva, pri katerih kmet kot proizvajalec nima nobene besede. Zavzeli so se za takšno organiziranost, ki bi pripomogla do preoblikovanja zdajšnjega kmetijskega združništva v zadrugo, ki bi bile res kmetove - brez vsakih priveskov in obremenitev. Ker delajo in živijo v občini, ki je po razvitosti na četrtem mestu v Sloveniji, je kmetijstvu tudi to v škodo, saj ob ujmah, ki močno prizadenejo vinogradništvo, sadjarstvo in druge panoge, ne morejo računati na sredstva solidarnosti. Za njihovo delitev bi morali poiskati bolj pravične podlage, ne zgolj stopnjo razvitosti območja. Za kmete ni sprejemljivo, da še ob žetvi ne vedo, koliko bodo dobili za pšenico. Močno jih jezi tudi kmetijska politika z nesmisli, kot je zdajšnji uvoz mesa, mleka in mlečnih izdelkov. Ne bo dolgo, ko ga bomo še drago plačali, tako ali tako pa kupovali po nepotrebnem drago hrano.

S tem v zvezi so kmetje iz Krškega poslali protestno brzojavko zveznemu izvršnemu svetu in hkrati zahtevali, naj Mikuličeva vlada zaradi nemogoče politike, ki jo vodi, odstopi brez vsakega odlašanja.

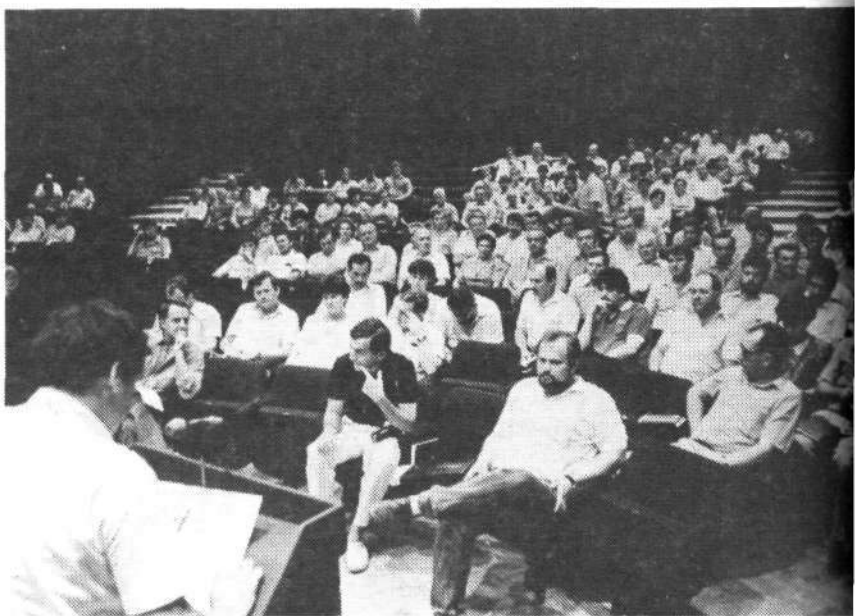
Na tem zboru ustanovljeno Slovensko kmečko zvezo Krško in Zvezo slovenske kmečke mladine v tej občini bo do skupščine v novembru vodil Branko Šoba, kmet z Zdol.

M. Govekar
Kmečki glas, 27.7.1988

Kmečki glas

JULIJ 1988
LJ 30 - XIV LETO
GENA 1200 DIN

Dizajn in glavni uređnik: Boris P
Odgovorni uređnik: Kamen Javšnik

Sklepi Slovenske kmečke zveze Krško in Zveze slovenske kmečke mladine Krško

Na ustanovnem zboru 24.7.1988 v veliki dvorani Delavskega kulturnega doma Edvarda Kardelja v Krškem so bili sprejeti naslednji sklepi:

ODBOR SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE IN ZVEZE SLOVENSKE KMEČKE MLADINE KRŠKO

Datum: 31.8.1988

Izpisek iz zapisnika 1. sestanka odbora

V sredo, 3.8.1988, je bil 1. sestanek odbora in na njem so bili med ostalim sprejeti naslednji sklepi:

- Pošta za obe zvezi naj prihaja na **M-AK TOK KTS, CKŽ 54, Krško.**
- Članarina znaša za enega člana **5000 din** in za vsakega nadaljnjega člana iz družine **1000 din** letno.
- Članarina se plačuje pri tovarišici **Ani Grozina** v tajništvu M-AK TOK KTS, CKŽ 54, Krško.
- Na enak način se plačujejo tudi prostovoljni prispevki.
- Finančni posli se urejajo preko **HKS M-AK.**

Za točnost prepisa:
Toni Koršič

Predsednik:
Branko Šoba
(77-146)

I. Ta zbor kmetov se smatra za ustanovni zbor Slovenske kmečke zveze Krško in Zveze slovenske kmečke mladine Krško z naslednjim programom dela:

- zagotoviti enakopraven položaj kmetijstva v občini in širše;
- zagotoviti razvoj družinskih kmetij kot temeljne proizvodne enote v kmetijskem gospodarjenju;
- zagotoviti odpravo zemljiškega maksimuma;
- zagotoviti davčno politiko, ki bo spodbujala k čim bolj smotrni uporabi zemlje;
- zagotoviti enako obravnavanje v zakonodaji in drugih ukrepih državne oblasti vseh kmetijskih posestev, ne glede na lastništvo;
- zagotoviti enaka solidarnostna merila ne glede na to, v katerem kraju je kmetija;
- zagotoviti razvoj združništva, v katerem bo kmet neposreden udeleženec v upravljanju in določanju združne politike, zadržno premoženje pa last združnikov;

- zagotoviti učinkovito varstvo obdelovalne zemlje;
- zagotoviti pravno varnost kmetov zemlje in kmeta kot obdelovalca zemlje ter tako pravno ureditev dedovanja kmetijskih posestev, ki bo zagotovilo celostnost in razvoj družinskih kmetij;
- zagotoviti celostno urejanje kmetijskih zemljišč in kmetijskega prostora;
- zagotoviti ugodne razmere zlasti mladim družinam, ki se bodo odločale za kmetovanje;
- zagotoviti obravnavanje kmetije kot zaključene gospodarske celote, ki obsega kmetijstvo, gozdarstvo in druge dopolnilne dejavnosti;
- zagotoviti vzpostavitev ravnotežja med kmetijstvom in gozdarstvom;
- zagotoviti kmetijam razvoj sekundarnih dejavnosti (npr. zasebnega ribištva, čebelarstva, turizma...);
- DPS mora zagotoviti ustrezen razvoj hribovskim kmetijam, na katerih mora biti tak dohodek, da bo zadrževal mlade;
- zagotoviti je potrebno vrnitev združne lastnine, ki je po avtomatizmu prešla v družbeno lastnino, v združno lastnino;
- zagotoviti odpravo vseh vrst monopolov, tako državnih kot SOZD-ovskih.

II. Kmetje občine Krško zahtevamo enakopraven položaj glede pridobivanja solidarnostnih sredstev v primeru elementarnih nesreč, ker od četrtega mesta po razvitosti v SRS nimamo nič.

III. Sredstva, ki jih iz naše občine namenjamo za nerazvite, bi morali uporabiti doma za reševanje panog kmetijstva, ki so v krizi ne po svoji krivdi (vinogradništvo, prašičereja). Če ne bi bilo možno zagotoviti sredstev iz vseh DO, bi morali to doseči vsaj za kmetijske DO.

IV. Zveza se mora zavzemati tudi za primernejšo vzgojo v šolah in vrtcih, tako da bo že vsak otrok spoštoval kmečki stan.

V. Pospeševalno službo bi bilo potrebno organizirati na drugačni ravni, ker sedanja organiziranost (pri državnih firmah) ni primerna in ne daje zadostnih učinkov.

VI. Kmetu moramo zagotoviti položaj v družbi, ki bo vreden dostojnega življenja in počutja, spoštovanega tako od oblasti kakor tudi od ostalih subjektov naše družbe.

VII. Iniciativni odbor za ustanovitev SKZ in ZSKM Krško se preimenuje v odbor in opravlja svojo funkcijo v skladu s pooblastili in programom. Člani odbora so: Branko Šoba, Janez Žarn, Janez Abram, Franc Oberč, Franc in Jože Strgar, Ana Gerjevič, Matko Abram, Milka Zorko, Franc Bogovič, Jože Ur-

banč, Jože Menič, Zlatko Razum, Lojze Bizjak.

Odbor se lahko po potrebi še dopolni.

VIII. Občni zbor SKZ se skliče okoli "Martinovega" v tem letu.

Ivan Oman, predsednik Slovenske kmečke zveze, je že med sejo z govorniškega odra med drugim izjavil, da nobena panoga ne more brez intelektualcev in tako tudi kmetijstvo ne. O odpravi zemljiškega maksimuma meni, da to gotovo ne bo prineslo vsakemu kmetu takoj 20-30 hektarjev zemlje, ker je pač toliko ni na voljo. Če ukinemo maksimum, se bo pričel proces spreminjanja velikosti kmetij, ki bo trajal desetletja. Pogoj pa je še eden: tisti, ki imajo malo zemlje, bodo morali z delom zaslužiti dovolj za preživljanje, da se bodo zavedeli, da jim je zemlja v breme. Vsaj 50 let bo trajalo, da bomo dobili manjše število ustreznih kmetijskih obratov.

Meni, da ni vse slabo, kar je prinesla revolucija, saj je, na primer, deproletarizirala proletariat - ta ima sedaj zagotovljeno socialno varnost. Žal pa je kmet nima. Kljub lastni nad proizvodnimi sredstvi (zemlja, oprema...) je postal proletarec brez zagotovljene socialne varnosti.

Ko smo tovariša Omana po zaključenem zboru povprašali, kako ocenjuje možnosti za uspeh akcije, ki jo vodi kot predsednik, je dejal: "Uspeh je odvisen od posluha politike za naše težnje. Če bo kmet dobro živel, bo

tudi družba bogata ni več povsem uresničljivo načelo. Upoštevati moramo, da je bilo nekoč kmetstvo najštevilnejši sloj prebivalstva. Zato mislim, da bi bilo kmetu bolje tudi v primeru, če bi delavci bolje živeli. Zato bo treba preiti z deklarirane na dejansko avtonomijo gospodarstva, šele potem bo bolje. Hudo nam je že tako, da bi to morali storiti. Kar zadeva pristojnosti politike: v moderni družbi kmet upravičeno pričakuje zaščito države, da ne bo povsem prepuščen trgu. Osnovni motiv za to bi morala biti zanesljiva pridelava domače hrane. Presežki pridelane hrane so veliko breme že za močna, razvita gospodarstva, za

ODREŽI IN POŠLJI NA M-AK TOK

Slovenska kmečka zveza Krško
Zveza slovenske kmečke mladine Krško
Ustanovni odbor

PRISTOPNA IZJAVA

Prosimo, pišite z velikimi tiskanimi črkami!

Želel bi delovati v Slovenski kmečki zvezi (Krško):

IME IN PRIIMEK: _____

NASLOV: _____

POKLIC: _____

STAROST: _____

ali v Zvezi slovenske kmečke mladine (Krško):

IME IN PRIIMEK: _____

NASLOV: _____

POKLIC: _____

STAROST: _____

Ali se ukvarjate s kmetijstvom?

DA

NE

nas revne pa bo še večje. Imeli ga pa bomo (presežek hrane) vsak hip ob uvozu. Sedanji

Branko Šoba z Zdol, novoizvoljeni predsednik občinske kmečke zveze, katere sestavni del je tudi občinska kmečka mladina

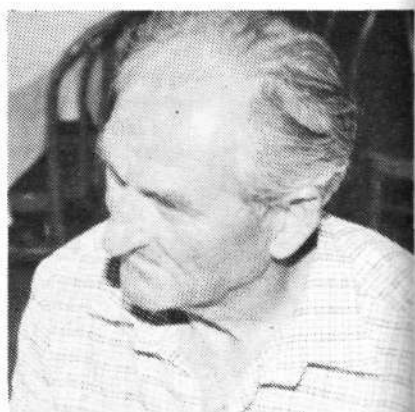
uvoz ocenjujem kot direktni napad na slovensko živinorejo, in sicer z nepredvidljivimi posledicami (pritisk mladih na delovna mesta, zanemarjanje selekcije, dolgoročnost proizvodnje...) Na moji kmetiji dela sin, ki jo bo tudi prevzel. Sedaj sprejema tole mojo pogosto odsotnost z razumevanjem; bolj nezadovoljna je žena, ker brez mene marsikatero

breme pade na njene rame. Tale kmečka organizacija nam je vsem dodatno breme in delo. Mislim pa, da je edino realno, da se pogovarjamo v okviru SZDL. Za napredek štejem že to, da so mi dovolili govoriti na republiški skupščini.

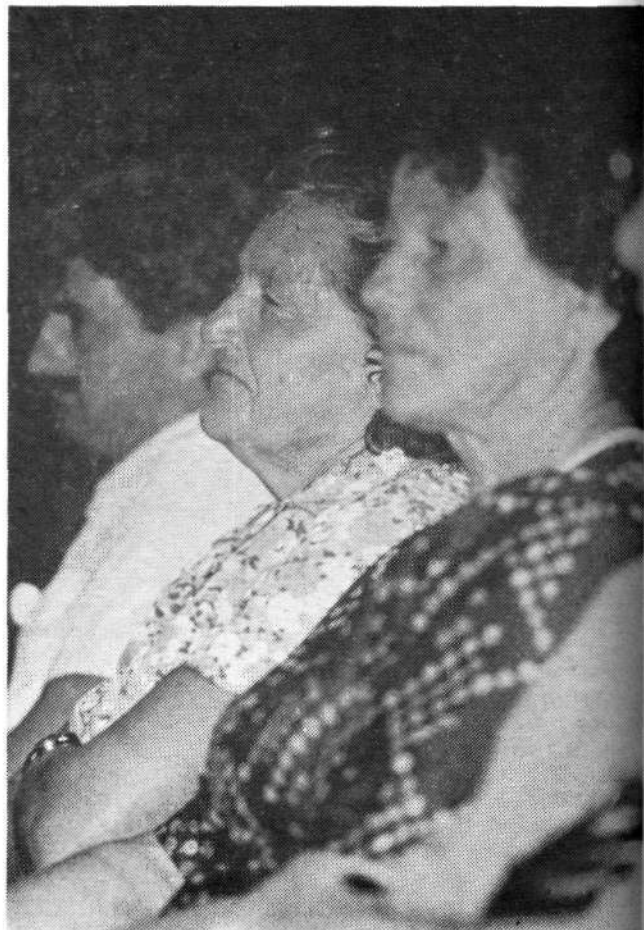
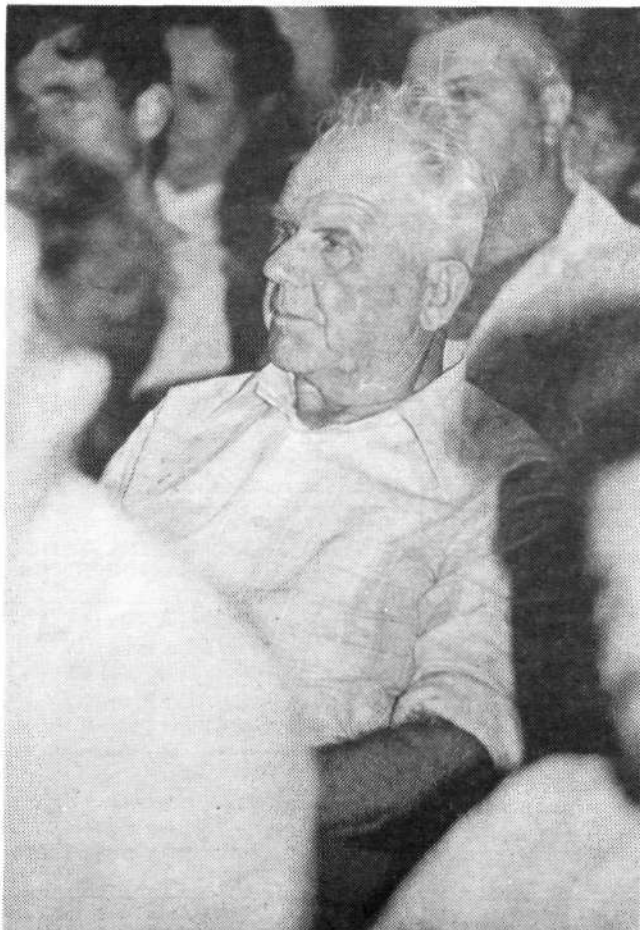
Zavedam se tudi grožnje, ki preti zmanjšati učinkovitost naše organizacije zaradi njene formalizacije (ustanavljanje zvez po občinah, hierarhija...). Poznam človeške slabosti, tudi sam jih imam. A dokler bo kmečki stan v tem ogroženem položaju, bo tudi med našimi funkcionarji dovolj entuziazma. Ko se stvari uredijo, sicer dopuščam tudi možnost zlorab, vendar se zanesem na nadzorno vlogo članstva. V naših vrstah so tudi intelektualci, mladi pospeševalci iz kmečkih družin. Sistema ne morejo spremeniti, zato so tudi sami neučinkoviti in čedalje težje prihajajo med ljudi."

Franc Strgar sam zase pravi, da je najstarejši tukajšnji kmetovalec (rojen 1923, a še dela po svojih močeh) in da je po vojni preživel vse možne kmetijske reforme ter preizkusil vse vrste zadrug, kar jih je pri nas bilo.

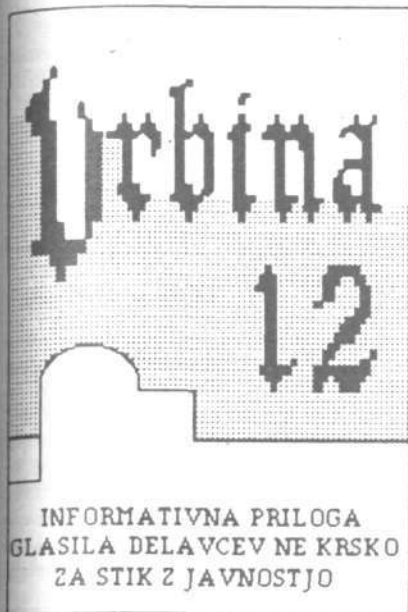
"Fantje, ki so vodili revolucijo, gotovo niso imeli predstave o tem, kaj se bo dejansko zgodilo: stalinizma pač niso podrobno poznali. Vsa povojna leta je pač vsak reševal sebe prej kakor druge, in če si hotel obstati, si moral

nekoga drugega pokopati. Takoj po vojni so bile zadruge popolne, elementarne, potem pa so se izrodile, zadolžile, sredstev ni bilo... **Vsaka sprememba nujno oslabi!** Kdor obdelovalnih zadrug ni doživel, si težko predstavlja, kakšno prepričevanje k "prostovoljnosti" je to bilo. Mladi smo še zagrabili, s starejšimi pa so bile težave - tako kot danes! Prepričan pa sem, da nekakšen učinek tudi od te Slovenske kmečke zveze mora biti. Ni ravno revolucionarna, a pozitivno mora delovati. Konkreten učinek lahko dosežemo s tem, da bodo morali upoštevati naše pobude. Računam, da bodo te toliko prereševane, da slabe in nesmiselne ne bodo mogle priti na površje. Gre za materialna vprašanja, za gospodarje-

Tudi starost udeležencev zbora SKZ v Krškem nam pove veliko o usodi kmeta. Mladi se ne odločajo radi za delo na zemlji! Kdo nas bo preživljal!? (Foto: Č. Č.)

OB PRVI ŠTE- VILKI

Okoli velike nove hiše, ki jo najdete na gornjem naslovu, se že krepko razrašča mlado drevje in v travi je najti regrata kot malokje. Tudi njeni stanovalci smo se lepo udomačili tu med Savo in Libno, kjer z nekaj znoja in še mnogo več znanja pridelujemo »hrano« za vsako peto žarnico te in sosednje dežele.

S svojim prihodom smo vnesli kar precej nemira v soseščino, ki pa se je dokaj hitro sprijaznila s prišleki in njihovim početjem, češ: že vedo, kaj delajo! Pa vendar tu in tam, ko tudi med vas zanese govorice o tem, kaj da se godi v veliki čudni hiši, začnete sumiti, se spraševati in morda dvomiti.

Čprav smo se kar nekajkrat obiskali in pogovorili o rečeh, ki tarejo ene ali druge, to gotovo ni bilo dovolj, da bi se spoznali, da bi si lahko pomagali, kot je to med dobrimi sosedi.

Pričujoče strani v Našem glasu so le korak več, da bi prestopili ograjo - ne tisto iz žice, pač pa ograjo skrbi in morebitnega nezaupanja. No, ne dajte se prevarati videzu, vsaka ograja ima vrata. In naša so za sosede vedno odprta!

S.M.

P.s.: VRBINA 12 naj bi bila stalna vez med kolektivom NE Krško in okoliškim prebivalstvom, prostor za odgovore na vprašanja tako o elektrarni, jedrski energiji kot tudi o energetiki sploh, varčevanju z energijo, ekologijo in ne nazadnje življenju ljudi ob elektrarni. Nekaj teh vprašanj je že načelih v razgovoru z novim direktorjem NE Krško.

Stane Rožman:

PRED OKOLJEM, V KATEREM DELAMO IN ŽIVIMO, NIMAMO KAJ SKRIVATI!

Od julija imajo v Nuklearni elektrarni Krško novega predsednika kolegijskega poslovodnega organa.

(Foto: Vlado Podgoršek)

NAROČILI SO MI, NAJ GA PREDSTAVIM KOT ČLOVEKA, SAJ GA POZNAMO VSI LE KOT ROŽMANA IZ ELEKTRARNE. PA NI ŠLO. PRI VSEH VPRAŠANJIH, ŠE TAKO PREPROSTO ČLOVEŠKIH, SVA SE V POGOVORU NA KONCU VEDNO ZNAŠLA V ELEKTRARNI. POVEZAVA S TEM OBJEKTOM JE ZA STANETA ROŽMANA VEČ KOT DELO, SLUŽBA, JE ŽIVLJENJSKI IZZIV, KI SE MU PREDAJA Z OBČUDOVANJA VREDNIMI OSEBNOSTNIMI LASTNOSTMI: ZBRANOSTJO, UMIRJENOSTJO, PREUDARNOSTJO. Takšno je njegovo ŽIVLJENJE.

Mladost je preživel v Artičah. Že v času, ko je obiskoval srednjo šolo v Krškem, so tu govorili o jedrski elektrarni. Že takrat je zanj, kot tehnika, to bo velik izziv in ko je odhajal na študij v Ljubljano, je na tihem razmišljal, da bi se mogoče kdaj res posvetil tej zvrsti energetike. Bil je štipendist Dravskih elektrarn in republiškega sklada.

Prvi dve leti po šolanju na ljubljanski elektrotehnični fakulteti je strokovne izkušnje nabiral pri Iskri, kjer je sodeloval pri avtomatizaciji dravskih elektrarn. Potem se je za vodenje NE še posebej usposabljal med drugim tudi v ZDA.

Danes je priznan strokovnjak, mlad po letih, 40 jih ima. Po njegovi strokovnosti in delu

ga cenijo doma in po svetu, njegovo vodstvo ob prispevku ostalih strokovnjakov NE pa zagotavlja nadaljno afirmacijo NE in njen razvoj v skladu s svetovnimi standardi.

Po prostem času ga vprašam najprej. Ali ga sploh ima in kako ga preživlja?

»Pravijo, človek ima toliko prostega časa, kolikor si ga vzame. V začetku, od leta 1975. sem v NEK, smo se vsi, ki tu delamo, zavestno odločili za ta objekt in živeli z njim dobesedno podnevi in ponoči. Zelo veliko smo delali, še posebej tisti, ki smo bili zadolženi za tehnologijo. Tako je bilo vse do začetka obratovanja in še tri ali štiri leta potem. Takrat smo morali, tako kot tudi danes, slediti novim

in novim svetovnim spoznanjem in standardom v jedrski energetiki. To pa seveda pomeni stalen razvoj vseh področij dela, stalno strokovno usposabljanje, profesionalen odnos do dela. Šele zadnja leta smo uspeli ujeti normalni ritem objekta in življenja, tudi prostega časa je.»

Rožman ima veliko zaupanja v mlade strokovne sodelavce. Dobro ve, kaj 600 članski kolektiv pričakuje, kako razmišlja, da razume tehnologijo in ima predvsem poštene in ustvarjalne namene. To je bil eden od bistvenih pozitivnih vplivov, ko se je odločil za vodenje kolektivnega poslovnega organa (KPO). K odločitvi ZA so pripomogli tudi dobri dosežki proizvodno varnostni rezultati elektrarne. Verjame, da je bil objekt, ki ga je v teh letih resnično spoznal v dušo, dobro izbran, kvalitetno zgrajen in da je iz njega možno dobiti še več, kot trenutno daje. Tu pa je tudi zaupanje okolja. Ljudje vseh treh posavskih občin, ki razmeroma realno kritično gledajo na dogajanje v NEK.

»Pozitivna stvar, ki me je pravzaprav malce presenetila v izbornem postopku za vodenje, je tudi to, da sta štela samo stroka in pa delo, ne pa mogoče kakšni drugi razlogi, kot je to v Jugoslaviji često v navadi. Osebnost ocenjujem kot konkretizacijo deklarativnih us-

»Ne bomo sicer rušili sten in tega, kar smo v odnosih in strokovnosti zgradili do zdaj, toda veliko stvari se da narediti bolje.«

meritev, ki jih že dolgo poslušamo pri naših politikih. Zame je to gotovo priznanje delu.«

Za začetek dela novega KPO ste se opredelili v kolektivu tudi za nov program dela, ki naj bi prinesel nove usmeritve in vrednote na

»Najprej bomo dopolnili priročnik za zagotavljanje kvalitete, neke vrste našo »ustavo«, ki prinaša osnove za vodenje elektrarne. Ne rečem, da je bil dosedanji priročnik slab, toda da se postaviti boljšega, popolnejšega. Osnovne usmeritve bomo dvignili na raven standardom, ki nam jih ponuja svet in dosledno vztrajali pri izvajanju teh pravil igre, do zadnjega delavca v JE. Od tega seveda pričakujemo rezultate, sam verjamem, da boljše kot do sedaj. Gre za spremembo v načinu mišljenja, delovni kulturi, kar ne bo lahko doseči.«

Kakšni so torej vaši cilji za naslednja štiri leta?

»Med osnovne poteze sodi predvsem preobrat celotnega vodstvenega kadra v odnosu do poslovanja in sodelavcev, ali bolje rečeno, dodaten obrat k elektrarni. Zavedamo se, da smo zato tukaj, da elektrarno varno in razpoložljivo vodimo in jo nadziramo, to pa je odgovornost, ki ne prenese ostalih motenj. S

tem bodo do neke mere manj prioritete nekatere dejavnosti dosedanjega vodstva, ki so bile širšega sitemskega značaja. V KPO ocenjujemo, da je na tej stopnji razvoja NE Krško to drugotnega pomena in da je naša osnovna naloga, da s svojimi rezultati dokazujemo to dejavnost, ravno to so argumenti, ki jih ni možno ovreči.

Iz programa sledi precejšnja preobrazba in nadaljna kadrovska prenova po načelih pozi-

»Zavedamo se, da smo tukaj zato, da elektrarno varno in razpoložljivo vodimo in jo nadziramo.«

tivne selekcije z mladimi kadri na ključnih mestih v elektrarni. To bo neke vrste dodaten delovni impulz znotraj kolektiva.

Moram reči, da bomo storili vse, da se bo vsak delavec počutil zmagovalca, vendar bo delal v interesu elektrarne, moral bo dati veliko od sebe, da bo ostal z nami. Imamo veliko mladih ljudi, ki so se kalili z objektom. To je kadrovski potencial, ki je ostal tu in si medsebojno zaupa. Tu je 100 mladih inženirjev, ki se hočejo dokazati, mi na vrhu bomo storili vse, da jim to omogočimo. Sicer pa bomo dolgoročno še več vlagali v kadre, delavcem, ki so tu, pa bomo ponudili možnosti za nadgradnjo svojega znanja. Z jesenjo bomo organizirali redno šolanje na višji stopnji Mariborske univerze, v posebnem oddelku za NEK. Tudi razvojni inženiring bomo kadrovske in organizacijsko okrepili.«

Veliko ciljev ste si zastavili pri tehnološki nadgradnji in veliko tega je, predvsem pri varnosti, izoblikovala nesreča na Otoku treh milj, pa tudi černobilska.

»Da. Kakorkoli se to čudno sliši, pomeni taka nesreča za ostali svet napredek. Vzpodbudila je vrsto novih rešitev, razvoj celotne nuklearne operative, ki mu sledijo vse jedrske elektrarne v svetu. Nam ostaja iz teh nalog še določen dolg. Zamenjali bomo informacijski sistem, informacijsko opremili štab CZ, vgradili dodatne instrumentacije za primer izrednih dogodkov, opremo za vzorčevanje visoko aktivnih kemijskih sestavin.

Na drugi strani pa staranje elektrarne prinaša veliko nalog, saj bo prišlo do resnejših

»Bolj, ko je postajalo jasno, da bo program krčen, bolj so se stvari, ki so bile vezane na jedrsko energetiko na vzvzem nivoju, selile navzdol.«

zamenjav opreme. Tudi organizacijsko se pripravljamo na to. Oblikovali bomo samostojen inženiring za tehnološko nadgradnjo. Načrtno in preventivno bomo začeli z zamenjavo opreme, da bi zadržali ali celo izboljšali visoko stopnjo razpoložljivosti in varnosti elektrarne.«

Kako je z uparjalniki v Krškem? Vemo, da so med najbolj občutljivimi deli tovrstnih elektrarn. Po svetu je ponekod že prišlo do zamenjav.

»V Krškem je pri dosedanjem vodstvu prevladovalo mnenje, da je ta oprema pač tako projektirana, da jo bo potrebno relativno hitro zamenjati. Nekateri so se bolj ali manj sprijaznili s takim pristopom. V novem KPO razmišljamo drugače. Verjamemo, da ta oprema lahko traja še desetletje ali več. Naredili bomo vse, da jo ohranimo v obratovanju, kar pa bo terjalo od nas visoko strokovnost in pravočasne preventivne ukrepe iz svetovne prakse. V svetu so že dokazi, da so na uparjalnikih iz enakih materialov, ki obratujejo na enakih parametrih kot naši, procesi propadanja pod kontrolo, in celo zaustavljeni. To je za nas velik izziv. Hočemo priti na raven operative, ki bo sposobna te procese staranja kontrolirati. Seveda do razumne meje, ki bo tudi finačno opravičljiva. Za vse to bo skrbela

»Ker je naš energetski delež pomemben in velik za oba sistema - dnevna proizvodnja je vredna 600 tisoč dolarjev - in ker še vedno proizvajamo poceni elektrikično energijo, verjamem, da bomo tudi v bodoče deležni ustrezne finančne podpore.«

posebna delovna skupina in o parogeneratorjih oz. uparjalnikih res nimam pesimističnih razmišljanj.«

Kako pa je letos z rezervnimi deli? Ob lanskem remontu ste skorajda ostali brez nekaterih materialov, ki ste jih kasneje še pravi čas dobili

»Stanje z rezervnimi deli se je v primerjavi z lani izboljšalo. Tudi sami smo izboljšali kvaliteto naše nabavne službe. Mimo sredstev, ki se po dogovorjenih pravilih zagotavljajo za naše poslovanje, sami poskrbimo za določene blagovne izmenjave, preko katerih zagotavljamo solidno materialno preskrbo. Dobro sodelujemo tudi z elektrarnami po svetu in si medsebojno pomagamo. Manj kot v preteklih letih čutimo problem deviz, toliko bolj pa so zdaj vprašljiva dinarska sredstva.«

Kakšna pa je perspektiva razvoja NE Krško, ob sprejetju moratorija, ko govorimo o zapiranju Žirovskega vrha, ko v domači industriji več nimate toliko podpore kot včasih. Kako vse to deluje na NE Krško?

»Ko smo se v 70-tih letih odločili za jedrsko energetiko, je bila to strateška, dolgoročna odločitev. Po 10 letih smo jo preklicali in za vse, kar je bilo v teh letih zgrajeno, predvsem za našo elektrarno, ima to negativne posledice. Kvaliteta v podpornih usmeritvah - inštitutih - se lahko zgradi le dolgoročno. Če to presekamo, kot smo pri nas z moratorijem, je seveda slabo za nas. Vemo, da so se vse institucije, ki so se začele kadrovske usposab-

ljati in z opremo usmerjati v tovrstno tehnologijo, sedaj pričeli to dejavnost opuščati, oziroma zmanjševati na raven, ki jim jo dopuščajo sredstva. Ta pa je gotovo manjša, kot je bila v začetku našega delovanja. Za nas v NE Krško to pomeni, da se moramo v strokovnem delu preusmeriti v podporo na tuje. Več servisov bomo rabili zunaj, kjer je sicer za tovrstno dejavnost veliko kvalitetne ponudbe. Vendar bomo za to potrebovali devizna sredstva. Če bodo sredstva, bomo še naprej lahko dobro delali.«

In kakšni so v zvezi s tem odnosi med NEK ter republiški in zvezni organi, saj se še dobro spominjamo selitve odgovornosti za izgradnjo odlagališča srednje in nizko radioaktivnih odpadkov?

»To je tipičen pojav jugoslovenskega obnašanja. Bolj ko je postajalo jasno, da bo program skrčen, dokler ni prišlo do celotne prekinitve, bolj so se stvari, ki so bile vezane na jedrsko energetiko na zveznem nivoju, selile navzdol. Danes je tako, da so prav vsi problemi, ki so vezani na naše obratovanja in poslovanje, potisnjeni znotraj naše ograje. Seveda se je to dogajalo v dogovoru z nami, na način, da nam oba elektroenergetska sistema, torej slovenski in hrvaški, dajeta ustrezno podporo, če se določena dejavnost seli k nam. Tako je na primer pri pripravah za izgradnjo odlagališča RAO. Res je, da v obeh elektrogospodarskih cenijo našo visoko energetsko razpoložljivost, pa tudi pojem varnosti veliko pomeni pri odločanju. Ker je naš energetski delež pomemben in velik za oba sistema - dnevna proizvodnja je vredna 600 tisoč dolarjev - in ker še vedno proizvajamo poceni električno energijo, verjamem, da bomo tudi v bodoče deležni ustrezne finančne podpore.

Sicer pa je treba reči, da živimo v korektnem odnosu z obema sistemoma, vendar se je za nas področje dela občasni stagnaciji nuklearne energetike precej razširilo. Tako se zdaj ukvarjamo z nekaterimi dejavnostmi, ki jih ne bi srečali v klasično organiziranih jedrskih objektih po svetu. Ob tem se je težko znebiti občutka, da imamo nuklearni otok v državi. Pomemben korak za nas pa je vendarle pred letom dni ustanovljena Uprava za jedrsko varnost v Ljubljani.«

Zadnje čase pri nas vedno manj govorimo o odlagališču srednje in nizko radioaktivnih odpadkov, kot da so vse te dejavnosti zamrle. Vsi, ki živimo v soseščini z NE Krško, se vendarle bojimo, da bodo ti odpadki ostali v Krškem.

»Trenutno je ta problematika navzven res nekoliko manj prisotna. Ko bomo v NEK v službi za projektiranje odlagališča končali svoje delo in ga predstavili zunanjim institucijam in javnosti, to bo predvidoma v naslednjem letu, se bo treba odločiti. V NEK imamo glede skladičenja dve usmeritvi. Uvajamo vse možne organizacijske ukrepe za optimizacijo radioaktivnega odpada in načrtujemo tehnološke zamenjave. Delamo torej vse,

da bi bila produkcija RAO čim manjša. To pomeni, da imamo prostorsko in časovno več rezerve v našem začasnem skladišču in v tem času lahko pripeljemo do konca ta projekt. Pomembno je, da bomo vsi, ki smo vključeni v proces načrtovanja, odločanja in izgradnjo odlagališča, tehtno razmislili in dobro opravili svoje delo.«

Se vam ne zdi, da bi bila to lahko neke vrste potuha za organe, vlado, za tiste, ki odločajo o tem. Leta 1991 bo vaše začasno skladišče polno, o izgradnji končnega pa naj bi se v Sloveniji odločili šele leta 1990. Slišati je, da boste v vmesnem času, po letu 1991 skušali reševati problem odpadkov tako, da bi, ali razširili začasno skladišče, ali pa s stiskanjem reducirali volumen odpadkov, rok za izgradnjo pa verjetno prestavili?

»Ne, to ni rezerva za vse ostale v republiki, da bi lahko mirno spali. To je naše notranje delovanje, da bomo lahko ponudili dober projekt za odlagališče. S tem programom ukrepov za optimiziranje proizvodnje ne bomo prav nič spremenili rokov za izgradnjo odlagališča. Pomembno dejstvo je, da so odpadki začasno tukaj in NEK nima in nikoli ne bo imela objekta, da bi jih tako trajno zadrževala tukaj. Prehod na trajno shranjevanje pa je nujen.

Zelo dobro bi bilo vrniti vprašanje lokacije in izgradnja tega objekta v strokovne okvire, saj gre za objekt zaščite okolja. V NEK bomo opravili svoj del naloge, pripravili projekt in vztrajali, da tudi ostali na višjih ravneh opravijo svoje. Če pa slovenska vlada oceni, da po poti sporazumevanja ne bomo prišli do odlagališča, v najslabšem primeru lahko sprejme zakon o njegovi izgradnji, če je seveda v interesu, da se še naprej zagotovi obratovanje NE Krško. Sicer pa je predstava pri

ljudeh o tem objektu zelo negativna, čeprav v strokovnih krogih vemo, da nima negativnih vplivov na okolje oz. koristi urejenemu obnašanju s temi odpadki. Prvenstveno bo namenjen seveda NE Krško, ker je volumen našega odpada največji. Tovrstne odpadke pa proizvajajo pri nas tudi mnoge organizacije, ki z njimi neustrezno ravna in so zdaj njihovi vplivi z dvorišč mnogo večji, kot bi bili iz odlagališč.«

Če se vrnemo k vodenju kolektivnega poslovnega organa NE. Gotovo je prednost pri takem delu, da poznate elektrarno tako rekoč v dušo, saj ste tu že od začetkov?

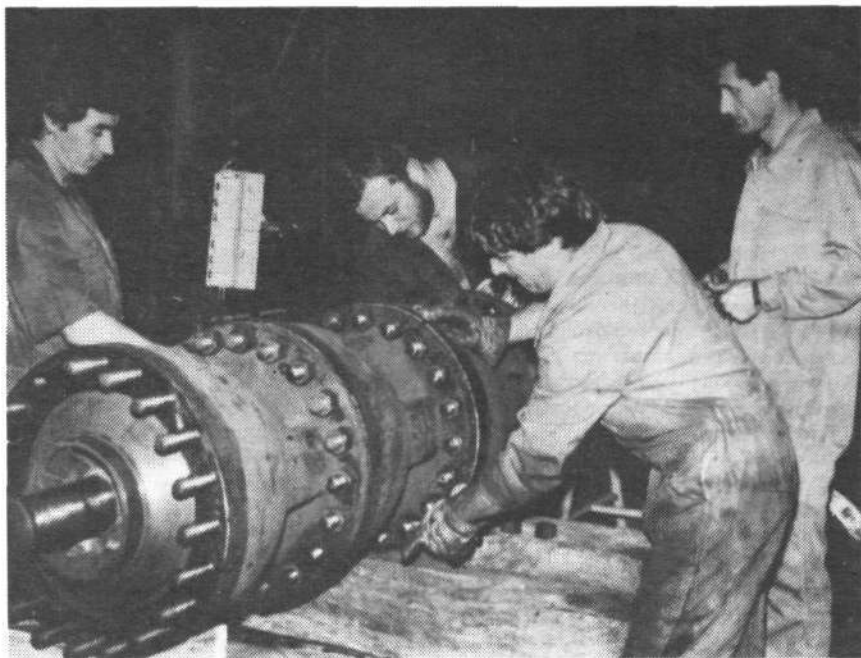
»Seveda. Vsi v KPO smo zrasli s tem objektom, se ob njem vzgajali in nabirali izkušnje,

»Ko bomo v NE Krško, v službi za projektiranje odlagališča končali svoje delo in ga predstavili zunanjim institucijam in javnosti, to bo predvidoma v naslednjem letu, se bo treba odločiti.«

zato še kako dobro vemo, kaj je zanj bistveno in na katerih področjih moramo storiti korak naprej.«

Sami imate licenco glavnega operaterja reaktorja. Kakšni so bili vaši občutki v tej vlogi?

»Na objektih tipa, kakršnega imamo pri nas, v Franciji, Nemčiji, na Švedskem in v ZDA so inženirsko načrtovani in zgrajeni varnostni ukrepi najpopolnejši in najmanj odvisni od človeškega faktorja ter zagotavljajo razumno stopnjo varnosti. Operater, ki ta dejstva podrobno pozna, se počuti varnega.

Remont v NEK: večstopenjska črpalka

Kljub temu pa je v zavesti operaterja, da je vsak njegov odziv hkrati ukrep velikega pomena za stabilno obnašanje procesa kot celote. S tem v zvezi je občutek velike odgovornosti še vedno močno prisoten, veliko bolj kot pri ostalih delavcih, saj je v kontrolni sobi vsak dan stalno prisoten neposreden stik s tehnološkim procesom. Operater vsakodnevno resnično neposredno komunicira s to elektrarno. Ta občutek je brez dvoma določeno stresno stanje in pritisk na človeka. Zato je izjemno pomembno, da tem ljudem zagotovimo kvalitetno vzdrževanje objekta in ostale predpogoje za optimalno dobro počutje, kar pa je odvisno od stopnje profesionalnosti vseh nas, ki smo v NEK. Človeški faktor lahko v večji meri negativno vpliva na razpoložljivost, kot na varnost objekta.«

Kako danes ocenjujete operativno ekipo, pa tudi ostale, v primerjavi s tistimi leti, ko ste začeli?

»Glede kvalitete so te ekipe z nivojem pred petimi leti neprimerno boljše. Za nami je ogromno izkušenj, uspeli smo zadržati ljudi, ki so takrat v začetku opravljali pionirska dela. Danes imamo vsi skupaj tisto, kar lahko ob teoretičnih znanjih človek pridobi samo s prakso. To dokazujejo tudi rezultati obratovanja - njihov trend gre navzgor.«

Na začetku ste rekli, da cenite zaupanje domačega okolja v ta objekt. Seveda pa NE Krško za to okolje tudi marsikaj prispeva

»Velikokrat slišimo, da je nuklearka v Krškem prinesla samo negativne vplive. Pa ni tako, NE Krško je v proizvodnji veliko prinesla vsej Sloveniji, tudi v zvezi z vplivi na okolje - nadzorom okolja - marsikaj pozitivnega. V kolektivu smo ponosni na to in to je treba povedati na glas. Brez NE Krško tudi v infrastrukturi Posavja marsičesa ne bi bilo. V krški občini, na primer, dajemo daleč največji zemljiški prispevek v primerjavi z ostalimi delovnimi organizacijami in prav je tako. Od več kot 5 milijard novih dinarjev, ki jih bomo letos prispevali, bo šlo za objekte splošnega pomena za vse občane posavske regije. To je torej za zdravstvo, telesno kulturo, pošto, infrastrukturo in drugo. To je redna zakonsko določena oblika sredstev, ki jih vsakoletno zagotavljamo. Razen redne oblike, pa se vsakodnevno odzivamo tudi na številne prošnje (zadnje čase jih je posebno veliko) za razne oblike pomoči društvom, organizacijam, šolam in drugim. To ni reklama za NEK, pač pa naša opredelitev do okolja, kjer delamo in živimo in pred katerim nimamo kaj skrivati. Z ljudmi tu okoli nameravamo vzpostaviti tudi bolj neposredne odnose. Ne mislimo se obnašati kot objekt višjega pomena in sodelovati na tej ravni. Nuklearko jemljemo tudi kot objekt regijskega pomena in v prvi vrsti želimo navezati stik z ljudmi tukaj, stik, ki je bil do zdaj mogoče malo podcenjen.«

Med takimi stiki je bila tudi vaja Posavje 82. Vaja o pripravljenosti za primer jedrske nesreče, ki je niste več ponovili, čeprav so se na mnogih mestih ljudje zamenjali in bi mogoče veljalo obnoviti to usposabljanje.

»Še vedno izvajamo programe usposabljanja, le v manjših obsegih, kot je bila omenjena vaja. Podobno vajo pa bomo ponovili, vendar še ne letos, saj pripravljamo posodobljen sistem pripravljenosti za primer jedrske nezgode.«

Bi bili kot predsednik KPO v NEK proti ustanovitvi ekološkega društva v Posavju?

»V prvo vrsto za njegovo ustanovitev se seveda ne bom postavil. Toda v NEK smo pripravljeni govoriti s tako organiziranimi ekologi, ki pa morajo biti pripravljeni na dialog z argumenti. Naš interes je čisto okolje,

»Pomembno dejstvo je, da so odpadki začasno tukaj in NE Krško nima in nikoli ne bo imela objekta, da bi jih lahko trajno zadrževala tukaj.«

saj v njem tudi sami živimo. Bistveno je, da imamo vsi enake možnosti za strokovni dialog in da nihče s tem ne manipulira. Mislim, da bi se tako društvo moralo ukvarjati z vsemi vplivi na okolje, da bi jih znalo vrednotiti, kar je gotovo pomembno za nadaljni razvoj Posavja.«

To je Stane Rožman.

Malokdaj imamo srečo, da pride pravi človek na pravo mesto. Zaželimu mu, da bi uspel svoje načrte uresničiti na začetku, ki zanj to sploh ni. Stane Rožman je bedel nad elektrarno že leta doslej, ko tako rekoč še nismo vedeli zanj.

In to je elektrarna.

Takšna kot je danes, kot naj bi bila jutri, ko bo morda z vsemi njenimi in našimi problemi bližja vsem nam, ki z njo živimo na istem dvoiščju.

Remont v NEK

Ponovimo o energiji

(1)

Kaj je energija?

Energija je potrebna za vsako delo: bodisi da ga opravlja človek, stroj, ali naravna sila.

Energija je toplota.. pa naj jo oddaja peč, ognjišče ali pa naše telo pri telovadbi.

Energija je svetloba.. iz luči, sonca ali prižgane sveče.

Energija je gibanje ...valov, ki butajo ob obalo, avtomobila, ki se premika po cesti, človeka, ki vozi kolo ali pa valujočih zvočnih valov, ki prenašajo glasbo.

Ni aktivnosti brez energije

Primarni in sekundarni viri energije

Energija, ki je v toploti, svetlobi in gibanju, prihaja iz mnogih virov Skupino petih virov imenujemo primarni energetske viri. Ti so: fosilna goriva - (surova nafta, naravni plin, premog)

sončna energija - (od sonca)

jedrska energija - (iz urana in drugih elementov)

geotermalna energija - (iz vroče zemeljske sredice)

energija plime in oseke - (zaradi gravitacijske sile meseca, ki vpliva na oceane)

Primarni energetske viri se lahko uporabljajo neposredno za pridobivanje toplote, svetlobe ali gibanja; npr. za premikanje avtomobila lahko uporabimo fosilna goriva (bencin), za segrevanje vode sončno energijo (sonce).

Primarni viri ustvarijo sekundarne energetske vire. Električno, sekundaren vir, npr. ustvarimo s sežiganjem fosilnih goriv ali pa v nadzorovani jedrski reakciji. Električno se potem uporablja za ogrevanje domov, za razsvetljavo zgradb ali pogon strojev. Veter, tekoča voda in hrana pa so sekundarni viri, ki jih ustvarja sončna energija. Vsi ti lahko tudi sami ustvarijo toploto, svetlobo, gibanje.

Kinetična in potencialna energija

Kadarkoli se pojavijo toplota, svetloba ali gibanje, je prisotna tudi delujoča energija, imenovana kinetična energija. Sončna energija je kinetična energija.

Sonce nas oskrbuje s toploto in svetlobo. Geotermalna energija je kinetična energija; čutimo lahko toploto iz naravnih vročih vrelcev in vulkanov. Energija plime in oseke - dviganje in upadanje ob obalah. Kadar čutiš ali vidiš toploto, svetlobo ali gibanje, takrat občutiš kinetično energijo.

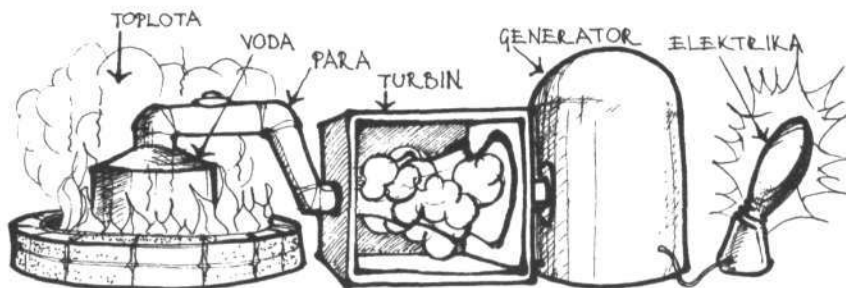
ko držimo v rokah kos premoga, ne občutimo nobene toplote in ne vidimo nobene svetlobe. Vendar je v enem kosu premoga energija - imenuje se potencialna. To je energija, ki je shranjena in čaka na sprostitve. Lahko zažgemo kos premoga, povzročimo jedrsko reakcijo z uranom ali pa zvezemo baterijo in spremenimo potencialno energijo v kinetično - v toploto, svetlobo ali gibanje.

Energetske pretvorbe

Energija se uporablja samo v njeni kinetični obliki. Zato je treba potencialno energijo pretvoriti v kinetično energijo, da jo potem lahko uporabimo. Naravni plin, dobljen iz tal, ima npr. potencialno energijo, vendar ga lahko uporabimo za ogrevanje samo, če ga prej zažgemo v peči, in tako pretvorimo v kinetično energijo.

Kinetično energijo lahko pretvorimo iz ene kinetične oblike (toplota, svetloba, gibanje) v drugo. Ko sežigamo bencin, ki potem požene motor v avtomobilu, se potencialna energija v bencinu najprej pretvori v toploto, eno izmed oblik kinetične energije, potem pa se toplota spremeni v gibanje, v drugo obliko kinetične energije.

Pri pridobivanju elektrike je vključenih več energetske pretvorb. Kot je razvidno s slike, se potencialna energija v fosilnih gorivih ali v uranu najprej pretvori v toploto, v eno izmed oblik kinetične energije. Toplota segreva vodo, ki potem ustvari pritisek pare, drugo obliko kinetične energije in končno vrteča se turbina poganja generator, ki proizvaja elektri-

Risba: Ervin Mahne

ko. Električno dobavlja na domove preko električnih vodov, potem pa jo pretvarjamo

v različne druge oblike kinetične energije - za segrevanje vode, razsvetljavo, pogon motorjev itd.

Prizadevni športniki v Sp. Starem gradu

Športno društvo Partizan Dolenja vas že vrsto let združuje stare in mlade športnike, rekreativce, ljubitelje in pristaše telesne kulture. Trenutno je v njegovih vrstah 136 članov iz cele krajevne skupnosti, seveda pa so med njimi najbolj aktivni prebivalci Spodnjega Starega grada, kjer je tudi športno-rekreativski center. Tega prizadevni člani TVD Partizan že vrsto let postopoma gradijo in urejajo in sedaj kaže že kar solidno podobo. Uredili so že igrišče za mali nogomet, košarko, rokomet, balinišče, peskovnik za najmlajše, razsvetljavo za nočne tekme, vodovodno napeljavno... Z nekaj delovnimi akcijami so uredili tudi okolico že obstoječih objektov, zasadili zelenje, organizirali že vrsto uspešnih športnih srečanj in turnirjev...

Nikakor pa ne morejo biti zadovoljni s pasivnostjo dela svojega članstva, ki se ne odziva vabilom na delovne akcije. Zato so sklenili, da "predpišejo" obvezno število petnajstih prostovoljnih delovnih ur, ki jih mora opraviti vsak izmed članov kluba. Komur to ne diši, lahko (ne)opravljeno delo nadomesti s plačilom 10000 dinarjev za vsako uro, torej lahko

svoje obveznosti do društva poravnava s skupno 150000 dinarji. Če se ne bo odločil niti za takšno rešitev, ga bodo pač črtali s seznama članov in bo uporabo igrišč plačeval tako kot vsi zunanji člani. To pa ne bo kar tako, saj bosta v Spodnjem Starem gradu v okviru športnega centra kmalu dokončani rokometno in teniško igrišče. Ravno tako nameravajo še pred zimo postaviti tudi klet bodoče garderobe, sanitarij in odlagališča za športno opremo. Vseh svojih načrtov seveda nikakor ne bi mogli uresničiti brez skorajda neomejene zagnanosti in požrtvovalnosti peščice najaktivnejših članov iz vodstva kluba ter brez razumevanja in materialne pomoči združenega dela naše občine (TCP, IGMP Sava, Elektrodistribucija Krško...)

V času, ko je bila pričujoča številka Našega glasa v tiskarni, so člani planinske sekcije organizirali pohod iz doline Vrat po Tomiškovi poti preko Kredarice na Triglav. To je bilo 10. in 11. septembra, v soboto, 17. septembra, pa organizirajo še en nočni turnir v malem nogometu in nanj vabijo vse bližnje in daljne ekipe.

Risba: Jože Novak

STARI ŠTOSI IZZA OGRAJE

NEVEDNOST

- Ti, ali veš, zakaj imajo okoli elektrarne rumene luči?
- Ja, baje porabijo kar precej manj energije kot navadne.
- In zakaj potem včasih gorijo še ob devedetih dopoldne?
- Kaj pa vem. Morda zato, da porabijo tisto, kar so ponoči prihranili!

ZA V(P)SE POSKRBLJE- NO

V nekdanjem osnutku družbene prehrane je bilo zapisano tudi tole:

»... Ostanke toplih in hladnih jedil se namenijo kot hrana psom NE Krško, če pa za ta namen niso primerni, se odstopijo zainteresiranim delavcem...«

KIOSKI

- Zakaj so postavili tiste bele kioske pred vhodom v elektrarno? Menda ne bodo prodajali sladoleda?
- Kaj še, študentje bodo v njih delili vstopne kartice delavcem, ki delajo pri remontu.
- Že, toda to je le zjutraj in popoldne. Vmes bi lahko pa časopise prodajali za tiste, ki čakajo na vrsto pri delu...

RESNICA

- Hej, kaj vas res ni nič sram, da takole sedite v senci brez dela?
- Nič, gospodična! Glavno, da teče OD...

INVENTURA

- Ali veš, da inventura pri nas še traja?
- Nemogoče, saj je vendar že marec!
- Saj ravno zato! Nekateri stvari se bodo oddalile...

NOVI NASLOVI

- Najprej ste bili na Cesti 4. julija, kajne?
- Da, zdaj smo pa v Vrbini...
- O, ta kraj pa poznam, pred leti sem bil tam na lovu. Saj res, kako ste rešili problem divjadi?
- Preprosto, zgradili smo dvojno ograjo...

IZPAD

- Vraga, pa smo šli spet dol. Vidiš kako se kadi para?
- Menda se ne veseliš tega?
- Malo pa že, saj vse izgleda, da v okolici mislijo, da obratujemo le, kadar se kadi in ropoče!

Predstavljamo vam:

Tomi Molan, mladi čebelar z Dolenje vasi

Nekako smo se že navadili na to, da je krška tržnica ob tržnih dneh polna ljudi in tudi izbira blaga ne zaostaja za tisto v drugih mestih. Med branjevkami pa smo letos prvič opazili mladega Tomija, čebelarja, ki je prodajal med. To je njegova prva letina, ki je je toliko, da je kaj za domačo porabo in za prodajo.

»40 kilogramov ga je bilo,« pravi Tomi. »Nekaj ga je za domače gospodinjstvo, za sorodnike in za najem paše, drugo pa za prodajo.« Prodajati je treba, ker bi Tomi rad razrešil svoje čebelarstvo, to pa nikakor ni poceni. Panj AŽ, deset let star, stane danes preko 120 000 dinarjev, da o vsem drugem niti ne govorimo. Za svoj prvi panj je kar dolgo prosil, preden mu ga je oče kupil. Ta namreč ni bil povsem prepričan, da ni to deška muha, ki bo minila ob nujni stalni skrbi in delu. Očitno ni bila le muha, saj se fant kar lepo vestno ukvarja s svojimi čebelami, tako da je tudi ostale družinske člane pritegnil v svoje gospodarjenje. Z atom sta napravila čebeljak, tudi drugi iz sorodstva so kaj primaknili, nekaj se je nabralo od obiranja ribeza pri sosedih (tudi radio je prodal) in danes ima šest panjev. Še za dva se je nabralo denarja ob letošnjem točenju medu in tako bo počasi, a vztrajno raslo. Svoj prvi roj je dobil, ali bolje - prislužil pri sosedu, ki mu je bil tudi za mentorja. Izkušen čebelar, Branko Vodopivec starejši iz Dolenje vasi, se je zavedal, da zanimanja za čebelarjenje med mladino ni na pretek, in je znal pravočasno oceniti, da bo fanta (takrat je hodil še v peti razred osemletke) lahko pritegnil, vzgojil... Tomi je namreč rad oprezal okrog njega, ko se je ta ukvarjal s čebelami, spraševal in ko je dobil priložnost, je tudi rad poprijel za delo, pomagal. Tako se je spotoma učil. Skupaj sta hodila na strokovna predavanja, lotil se je učenja iz knjig... V veliko veselje svojega mentorja je lepo napredoval do te stopnje, da sta (tako rekoč) skupaj izprosil pri očetu tisti prvi, že omenjeni panj. Branko, ki ga je navdušilo fantovo navdušenje, pa mu je kot nagrado za pridnost primaknil stanovalce za v panj, prvi roj čebel, (ki je tudi že rojil). Še nekaj rojev si je za v naslednje panje prislužil tako, da mu jih je Branko odstopil, le splezati je bilo treba dovolj visoko do njih, česar pa ni mogel vsak. Tomi, zlasti pa njegov ata sta bila dovolj spretna, in tako sedaj pred njunim domom brenči v šestih panjih. Če bi moral roje kupovati, bi zanje odšteli vsaj dvakrat toliko kot za panj, kar pa ne bi šlo tako hitro, zato sta mu sosedova pomoč in razumevanje resnično dobrodošla. V osmem razredu ga je vpisal tudi v Čebelarstvo društvo Leskovec, nekaj se je Tomi skušal naučiti tudi v čebelarstem krožku OŠ J. Dalmatin, pa so se nekako nerodno ure prekrivale in tako je ostalo le bolj pri starem načinu dela.

Sedaj je Tomi vpisan v prvi razred elektroenergetike v krški srednji šoli, čaka še jesensko točenje medu (če bo ugodno vreme), mama pa pravi, da je takle hobi odlično zdravilo zoper pohajšaške navade. Dokler se ni oprjel čebel, je bilo Tomija namreč le težko najti doma.

Med je že skoraj pošel, zato je Tomi pomagal tudi vsem ostalim branjevkam v sosesčini in videti je bilo, da se ga rade vzele za svojega. Pri matematiki sicer ni bil kakšen biser, ampak seštevanje in odštevanje to mu pa ne dela težav. Za to je strokovnjak. No ja, sedaj, ko medu ni, fant je pa nad delom na tržnici navdušen, mora menda mama malo bolj popaziti na pridelek na vrtu...

Ko je zmanjkalo medu, je Tomi Molan pomagal sosednjim branjevkam prodajati njihovo blago.

V Obrigheimu so ponosni na prijateljstvo, ki veže naši dve občini. O tem priča tako napis ob cesti kot prisrčen sprejem ob našem obisku. Leva slika je nastala z vodilnimi možmi pred občinsko stavbo.

V informativnem centru JE Obrigheim je tudi tole kolo in še cela vrsta didaktičnih sredstev, namenjenih obiskovalcem.

Na spodnjem posnetku pa je naš kolega, vodja centra Wolf-Dieter Barth.

Namizni tenis v NEK

Namiznoteniški klub NEK je bil ustanovljen 25. 2. 1988. Delovanje kluba temelji predvsem na vzgoji mladih igralcev. Klub ima svoje aktivne igralce, ki tekmujejo v I B slovenski ligi. Za vzgojo igralcev v klubu skrbijo štiri inštruktorji in eden trener. NTK NE Krško tesno sodeluje z namiznoteniškim klubom SV Germania iz pobratene občine Obrigheim iz ZRN. V septembru bomo začeli s pionirsko šolo namiznega tenisa v katero vabimo učence in učenke 2. in 3. razredov osnovnih šol v Krškem. Šola bo trikrat tedensko po eno uro. Za rekreativne igralce bomo v oktobru ustanovili občinsko ligo za moške in ženske ekipe.

KWO für KWO aktuell

1/88

Das Kernkraftwerk Obrigheim informiert

über die Zusammenarbeit zwischen der Gemeinde Obrigheim und der Gemeinde Krsko

I
Der Gemeinderat Obrigheim und die
Versammlung der Gemeinde Krsko stellen
fest, daß die Freundschaft und Mitarbeit
zwischen beiden Gemeinden ein bedeutendes
Element der gegenseitigen Verständigung ist
und die Freundschaft, den Frieden und die
Gleichberechtigung zwischen den Völkern
stärkt und freundschaftliche Beziehungen
zwischen der BR Deutschland und
SFR Jugoslawien festigt.

Die jugoslawische Stadt
Krsko, im südöstlichen
Teil von Slowenien
zwischen Ljubljana und Zagr-
reb gelegen, und die Ge-
meinde Obrigheim haben
einiges gemein:

Auch Krsko liegt am Ufer
eines Flusses, der Save. In
der Umgebung von Krsko
zeugen Ausgrabungen von
römischer Vergangenheit
und Burgen, Klöster und
Kirchen dokumentieren wie
in unserer näheren Um-
gebung eine große geschicht-
liche Vergangenheit.

Und noch etwas verbindet
Krsko mit Obrigheim: Die
slowenische Gemeinde ist
Standort des ersten Kern-
kraftwerkes von Jugosla-
wien.

Bereits seit Anfang der 70er
Jahre bestanden Kontakte
zwischen der Gemeinde
Obrigheim und der Stadt
Krsko. Die ersten Bezie-
hungen waren dadurch ent-
standen, daß der Exeku-
tivrat Sloweniens und Kroa-

tiens beschlossen hatte, in
Krsko ein Kernkraftwerk zu
bauen. Welche wirtschaftli-
chen, sozialen und ökologi-
schen Folgen würden durch
Bau und Betrieb auf die ei-
gene Gemeinde zukom-
men, fragte sich die Ge-

Beginn der Jahresrevision im Kernkraftwerk Obrigheim

Zum 19. Mal in der bisherigen
KWO-Betriebszeit hat der ver-
antwortliche Schichtleiter am
10. Juni 1988 im Schichtbuch
vermerkt: Anlage zum Brenn-
elementwechsel und Jahres-
revision abgefahren.

In den dann folgenden Wo-
chen herrscht im KWO wieder
Hochbetrieb. Neben dem
Brennelementwechsel werden
die sich jährlich wiederho-
lenden Inspektions- und War-
lungsarbeiten von den einge-

spielten Arbeitsgruppen mit
großer Sorgfalt durchgeführt.
Wiederkehrende Prüfungen,
die an einzelnen Kompo-
nenten nur im Stillstand mög-
lich sind, werden durchge-
führt.

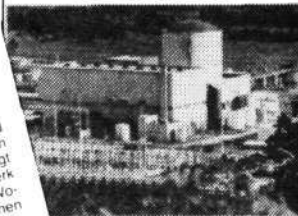
Erst wenn der sichere Zustand
der Anlage von unabhängigen
Gutachtern erneut bestätigt
wurde, wird das Kernkraftwerk
Obrigheim nach rund 5 Wo-
chen Stillstand wieder seinen
Leistungsbetrieb aufnehmen.

Die Gemeinde Obrig-
heim hat Kontakt auf, um am
Standort des ersten kom-
merziellen Kernkraftwerkes
in Baden-Württemberg Infor-
mationen zu sammeln.

Die einmal geknüpften Kon-
takte wurden in der Folge-
zeit durch viele offizielle
und private gegenseitige
Besuche vertieft. Um die
entstandenen freundschaft-
lichen Kontakte weiter zu
entwickeln und die Zusam-
menarbeit auf kulturellen,
sportlichen, touristischen
und anderen Gebieten wei-
ter auszubauen, wurde im
März 1983 feierlich ein Part-
nerschaftsvertrag abge-
schlossen.

Kontakte gibt es nicht nur
zwischen offiziellen Grup-
pen von Gemeindever-
tretern, Gesangsvereinen,
Sportgruppen oder beim
Jugendaustausch. Auch
das Kernkraftwerk Obrig-
heim ist am freundschaft-
lichen Informationsaus-
tausch beteiligt und wird re-
gelmäßig besucht. Die Er-

Das Kern- kraftwerk Krsko

Der Auftrag zum
Bau des ersten
Kernkraftwerkes
Jugoslawiens
wurde im August
1974 an die US-
Firma Westing-
house Electric
Corporation er-
teilt.

Präsident Tito
konnte noch im
Dezember 1974
den Grundstein
legen. Nach
7jähriger Bauzeit
wurde im 632
Megawatt-
Druckwasser-
Reaktor die erste
nukleare Ketten-
reaktion einge-
leitet und am 2.
Oktober 1981 die
erste Kilowatt-

stunde in das
Netz einge-
speist.

Seit der Über-
nahme durch
den Betreiber im
Jahr 1983 liefert
das Kernkraft-
werk Krsko jäh-
rlich rd. vier Mil-
liarden Kilowatt-
stunden elektri-
sche Arbeit.

Diese Menge ist
ausreichend, um
den Bedarf der
beteiligten Staa-
ten Slowenien
und Kroatien zu
rd. 20 % zu dek-
ken. Bis Ende
1987 wurden ca.
19,5 Mrd. kWh
erzeugt.

fahrungen aus fast 20 Jah-
ren Leistungsbetrieb sind
wertvolle Hilfen für die Kol-
legen aus dem Kern-
kraftwerk Krsko.

Der Standort eines Kern-
kraftwerkes in beiden Ge-
meinden hat dazu geführt,
daß sich über die trennen-
den Grenzen hinweg Men-
schen unterschiedlicher
Gesellschaftssysteme in
freundschaftlichen Kontak-
ten näher gekommen sind.

Vor wenigen Wochen besuchte eine Delegation jugoslawischer Journalisten von Presse, Funk und Fernsehen das Kernkraftwerk Obrigheim. Ein Gespräch mit Repräsentanten der Gemeinde und des Kraftwerks waren der Auftakt einer mehrtägigen Informationsfahrt zu Nuklearbetrieben in der Bundesrepublik.

Po obisku naše (novinarske) delegacije v Obrigheimu in v tamkajšnji jedrski elektrarni je po pošti prispel časopis »KWO aktuell«, ki ga izdaja njihova služba za informiranje. Stran, ki je posvečena temu srečanju, objavljamo skupaj s prevodom!

NUKLEARNA ELEKTRARNA OBRIGHEIM TEMELJ PRIJATELJSTVA MED MESTOMA

LISTINA O PRIJATELJSTVU IN SODELOVANJU MED OBČINO OBRIGHEIM IN OBČINO KRŠKO

Občinski svet Obrigheim in skupščina Krško ugotavljata, da je prijateljstvo in sodelovanje med obema občinama pomembna podlaga obojestranskega razumevanja, ki krepi tako prijateljstvo, mir in enakopravnost med narodi, kakor tudi prijateljske odnose med ZRN in SFRJ.

Pred nekaj tedni je jugoslovanska delegacija novinarjev tiska in RTV obiskala JE Obrigheim. Pogovor s predstavniki občine in predstavniki JE je bil uvod v večdnevni informacijski obisk jedrskih elektrarn v ZRN.

Krško, jugoslovansko mesto, ki leži v jugovzhodnem delu republike Slovenije med Ljubljano in Zagrebom, ima z občino Obrigheim veliko skupnega. Obe mesti ležita ob reki, Krško leži ob reki Savi. V okolici Krškega so najdene izkapanine, ki pričajo o rimski preteklosti, gradovi, samostani in cerkve v bližnji okolici pa prav tako kot pri nas kažejo na bogato zgodovinsko preteklost. Krško in Obrigheim pa povezuje še nekaj: v Krškem se namreč nahaja prva JE v Jugoslaviji. Stiki med občino Obrigheim in občino Krško obstajajo že od začetka sedemdesetih let. Prva vez je bila vzpostavljena, ko sta izvršna sveta Slovenije in Hrvaške sklenila graditi JE v Krškem. Občinski možje v Krškem so se spraševali, kakšne bodo gospodarske, socialne in ekološke posledice JE v občini. Tako so se povezali z JE Obrigheim, prvo komercialno JE v pokrajini Baden - Wurttemberg, da bi dobili koristne informacije in napotke. Vez med obema mestoma so poglobili številni uradni in prijateljski obiski. Da bi se prijateljstvo med tema dvema občinama še bolj razvilo in da bi se hkrati razvile tudi medsebojne aktivnosti na športnem in turističnem področju, sta se občini Krško in Obrigheim marca 1983 pobratili (podpisali pogodbo o prijateljstvu). Prijateljskih stikov pa nimajo le uradni predstavniki, pevski zbori, športna društva in mladina, temveč je pri prijateljski izmenjavi izkušenj in informacij udeležena tudi JE Obrigheim, ki jo predstavniki NEK redno obiskujejo.

Skoraj 20-letne izkušnje delovanja JE Obrigheim so dragocena pomoč kolegom iz NEK. Prav JE, ki se nahajata v obeh mestih,

sta pripomogli k temu, da so se ljudje iz različnih družbenih sistemov prijateljsko zblížali.

Naš (novinarski) ogled Zahodnonemških nuklearnih zmogljivosti smo pričeli kar v NE Obrigheim. Elektrarni sta temelj, na katerem so skovali prijateljstvo med obema občinama in naši nemški gostitelji so se v skladu s tem do nas tudi obnašali: kot zelo dobri in pozorni gostitelji do dragih prijateljev. Njihova elektrarna slavi dvajseto obletnico delovanja in bije jo glas, da je najbolj razpoložljiv tovrsten objekt v Evropi.

Njihovo informacijsko službo sestavlja sedem ljudi, na voljo imajo prikupen prostor za razgovore z obiskovalci (na sliki) in sodobno opremljeno veliko projekcijsko dvorano. V njej so nam pokazali videofilm o zamenjavi uparjalnika, problemu, iz katerega so v Obrigheimu naredili delovno zmago.

NEK

Naročilo za gradnjo prve JE v Jugoslaviji je avgusta 1974 dobila ameriška firma Westinghouse Electric Corporation.

Predsednik Tito je decembra 1974 položil temeljni kamen. Po sedmih letih gradnje je bila v 632-megavatnem reaktorju sprožena prva verižna reakcija, 2. 10. 1981 pa je bila poslana v omrežje prva kilovatna ura. Od prevzema leta 1983 dovaja NEK letno 4 milijarde kWh električne energije, kar pokriva 20 % potreb republik Slovenije in Hrvaške. Do konca 1987 je bilo proizvedenih okoli 19,5 milijard kWh.

*Krajevna skupnost
Dolenja vas:*

60 let gasilstva

Lani je preteklo 60 let, odkar je bilo ustanovljeno Gasilsko društvo Dolenja vas. Žal načrtovane slovesnosti zaradi cele vrste kadrovskih in organizacijskih težav niso mogli uresničiti in so jo prestavili na letošnji julij. Saj ni šlo samo za izvedbo prireditev, ki naj bi polepšale slavnost. Gasilci iz KS Dolenja vas so se morali najprej (lahko bi rekli) "postrojiti", prešteti svoje vrste in pritegniti k delu tiste mlade kadre, ki so se ga hoteli lotiti. Če bodo z zastavljenim delom nadaljevali tako, kot so se ga lotili, jim tudi rezultatov ne bo manjkalo. Za začetek so sklenili krepkeje poprijeti pri delu s podmladkom in skušati poiskati varno skladišče za svojo opremo. Sedanje orodišče namreč ne ustreza niti najosnovnejšim zahtevam in oprema, spravljena v njem, žal propada. Rešitev vidijo v obnovi obstoječega doma gasilcev, kar bi bila v sedanjih ekonomskih pogojih morda še uresničljiva rešitev. Razen orodišča namreč nujno potrebujejo še garažo za svoj kombi in črpalko ter še eno za večji gasilski avto, ki bi ga že morali imeti. Zaradi lokacije bi ga bili tudi že dobili, če bi zanj imeli prostor.

Svojo obletnico so člani GD Dolenja vas proslavili s tekmovanjem gasilskih enot, s slovesnim mimohodom enot in s podelitvijo priznanj jubilarantom, aktivistom, ki so v njihovih vrstah po 10, 20, ... pa tja do 60 let. Razen jubilarantom so podelili priznanja Občinske gasilske zveze najzaslužnejšim dolgoletnim aktivistom: Ivanu Strnadu, Francu Toplišku, Ivanu Župevcu st., Tereziji Pleterski, Štefanu Bernardiču, Mirku Rožmanu, Jožetu Novaku, Janku Čulku, Vinku Lapuhu, Eli Vogrinc, Zvonku Bogoviču, Jožetu Župevcu, Jožku Strnadu, Borisu Rodmanu, Dragici Novak, Stanetu Žuri, Janezu Volčanski, Antonu Arnški in Antoniji Bogovič. Izmed jubilarantov pa naštejmo le tiste najstarejše, saj se bodo ostali še vsi imeli priložnost izkazati in dočakati tudi tako visoke obletnice članstva in aktivnosti med gasilci:

Za 60-letno zvestobo gasilstvu so prejeli priznanja in jubilejne značke: Martin Strnad, Martin Molan, Ivan Bernardič, Franc Cizelj, Franc Arnšek, Terezija Pleterski, Antonija Vodopivec in Anton Strnad.

Za 50-letno aktivno delo v gasilskem društvu so prejeli priznanja in značke: Mirko Rožman, Ivan Župevc, Stanko Novak, Martin Bogovič, Ivan Strnad in Branko Vodopivec.

Za 40-letno aktivno delo v gasilskem društvu so prejeli značke in priznanja: Rudi Cerjak, Jože Gerjevič, Franc Putrih, Franc Dimc in Franc Bobek.

Slovesnosti ob 60. obletnici GD Dolenja vas so potekale na športnem centru v Sp. Starem gradu. V programu je bilo tudi tekmovanje desetini in na zgornji fotografiji je domača enota iz GD Dolenja vas. (Foto: Branko Turnšek)

(Foto: Branko Turnšek)

Iz zgodovine Društva

V kroniki Društva lahko preberemo, da je bil njegov ustanovni zbor 9. septembra 1927. leta, v hiši takratnega veleposlanika Pavla Arnška, da sta dala pobudo za ustanovitev trgovec Jože Godler iz Starega grada in mi-

zarski mojster Franc Toplišek iz Dolenje vasi. Prvi odbor novoustanovljenega društva so sestavljali: Jože Godler (predsednik), Jože Radič (tajnik), Franc Lupšina (blagajnik), Franc Toplišek (poveljnik). V "nadgledni odbor" pa so bili izbrani: Janez Cerjak (predsednik), Franc Knez in Pavel Arnšek st. Po treh

tednih so na prvem sestanku člani sprejeli Pravila PGD in sklenili, da pristopijo h gasilski župi v Krškem. Z izkupičkom od prve veselice so leta 1928 nabavili prvo ročno brizgalno, vgrajeno na gasilski voz. Leta 1931 je postal načelnik Pavel Bogovič, ki je z veliko vne- mo organiziral zbiranje gradbenega materiala in denarja ter daroval zemljišče za postavitev gasilskega doma. Še isto leto so dom tudi zgradili. Med vojno je delovanje društva zamrlo, po osvoboditvi pa so ga člani starega odbora ponovno oživili. Prva naloga jim je bila obnova poškodovanega doma, sicer pa so skozi leta gasilci v KS Dolenja vas izpričevali tako prizadevnost, da jim je okrajna gasilska zveza dvakrat podarila po eno brizgalno. Seveda so nekaj opreme nabavili tudi sami, saj so si z delom zaslužili kar precej sredstev. Leta 1973 so se preselili iz starih prostorov v bližini Agrokombinatove prodajalne, v nekdanjo nižjo osnovno šolo in jo preimenovali v Dom gasilcev, svoj prapor pa so razvili leta 1979. Najnovejši kos opreme, ki so ga nabavili, je motorna brizgalna Rosenbauer (1200 l na min.). **Še en svetel trenutek beležijo gasilci iz KS Dolenja vas: 28. avgusta 1977 so sklenili pobratenje z gasilci iz Litije.**

Tako kot pač pridejo v življenju dobri in slabi časi, je delo gasilcev v KS Dolenja vas po letu 1980 zastalo in nekaj let jih ni bilo čutiti skoraj nikjer. Zato pa je pomlajen odbor pričel ponovno akcijo za obuditev dela v društvu. Glede na dosedanje rezultate lahko verjamemo, da bo sicer primestna krajevna skupnost Dolenja vas vendarle dobila še eno aktivno skupino ljudi (ob športnem društvu).

GOCO: PREBLISKI

On je dvignil največ prahu v našem kolektivu - dela kot čistilec!

Kaj bi bilo, če bi stonoga hodila samoupravno?

Žena je rojena v znaku ribe, moj prijatelj pa je strasten ribič!

Bolnice so vse bolj podobne telefonskim centralam - vse gre preko zveze!

COCTA - pijača moje in vaše tašče!

Vedno je vse gledal skozi dinar - sedaj ne vidi ničesar!

Bil je zadnji človek v ekipi, toda SDK ga je odkrila prvega!

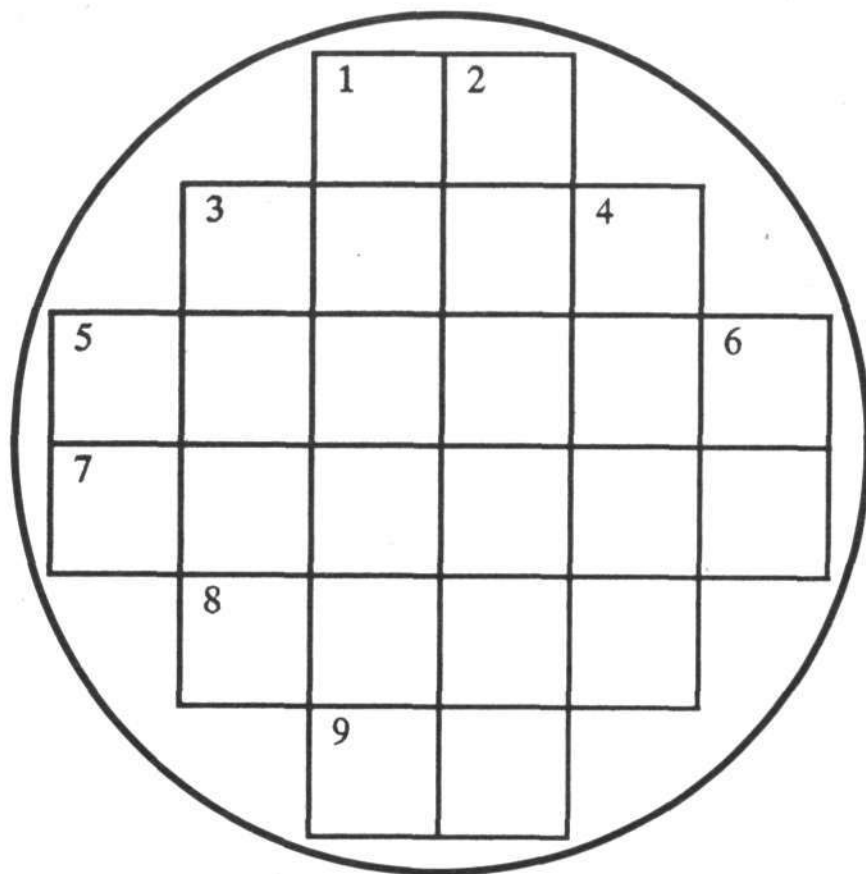
Hibridni mikroskop za atome

Inženirji v Združenih državah Amerike bodo v kratkem dokončali izdelavo novega tipa mikroskopa, ki bo združeval običajne metode pregledovanja sestave trdih teles. Novi instrument bo zaznaval atome z normalnimi spektrografskimi metodami. Uporaba tega mikroskopa bo omogočila opazovanje predmeta po delčkih in dajala barvno sliko o vrsti in položaju atomov.

Inženirji Univerze Wisconsin, ki so razvili to metodo na čelu s Francom Cerinom, so jo poimenovali »spektromikroskopija«. Konstruktorji instrumenta upajo, da ga bodo, ko bo izdelan, lahko uporabili za opazovanje razporeditve atomov na takšnih predmetih, kot so polprevodniki in žive celice.

NAGRADNA KRŽANKA »SREDICA« ŠTEV. 1

(Sestavil: S. M.)

VODORAVNO

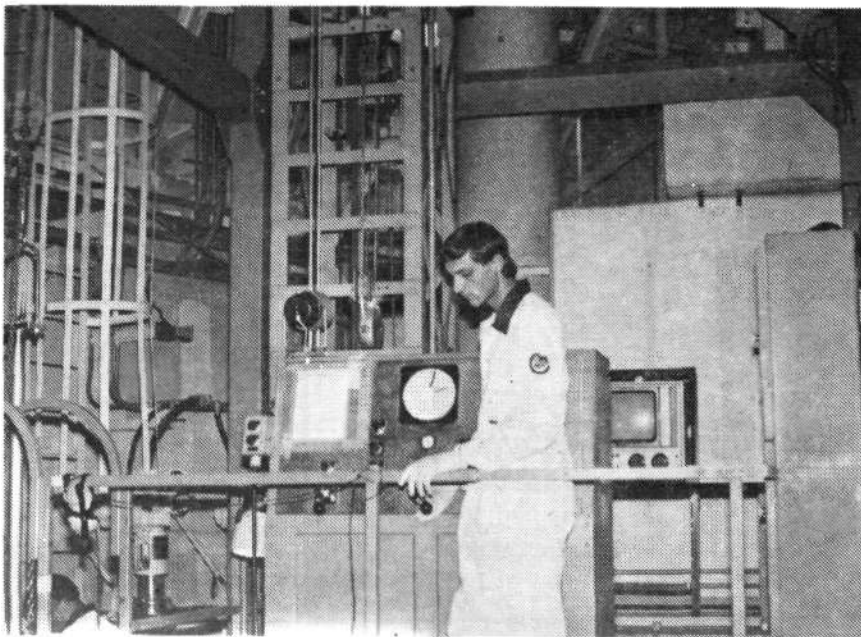
1. predpona v tujkah
3. orjaška kača
5. delec atomskega jedra
7. država, ki je razvila jedrske reaktorje na naravni uran tipa CANDU
8. majhna kuhinja
9. udarni oddelki hitlerjeve stranke

NAVPIČNO

1. mitološki lepotec
2. žensko ime
3. gorivo v JE krško
4. hladilo in moderator v JE krško
5. oznaka krške tiskarne
6. kemijski element

Rešitev križanke s svojim naslovom pošljite do 30. septembra 1988 na naslov: NAŠ GLAS, Indok center, 68270 Krško, CKŽ 12. Bralcem, ki bodo poslali pravilne rešitve, bomo izžrebali naslednje nagrade:

1. monografijo Kostanjeviška opatija
2. monografijo Vladimir Lamut
3. knjigo Tomšičeva brigada I, II
4. fotoalbum NE Krško
5. fotoalbum NE Krško
6. knjigo Titove besede - naši kažipotji
7. knjigo Tretja brigada Vojske državne varnosti

Remont v NEK: stroj za menjavo goriva

LETOŠNJI REMONT JE V POLNEM TEKU

Letošnji remont Nuklearne elektrarne Krško je že šesti po vrsti, odkar elektrarna obratuje, začel pa se je 19. avgusta in bo predvidoma trajal do 29. oktobra. Poleg običajnega pregleda opreme in obnovitvenih del na primarni (jedrski) in sekundarni (klasični) strani elektrarne bo zamenjanih 36 gorivnih elementov, v katerih jo tokrat kot surovina uporabljena tretjina domačega urana iz Žirovskega vrha.

Na primarnem delu poteka generalni re-

mont generatorja, vključuje pa pregled rotorja in statorja ter obširen program preizkušnje po potrebi korektivnih aktivnosti na turbini in pomožnih sistemih elektrarne. Zaustavitev elektrarne zaradi remonta je tudi priložnost za izvedbo planiranih modifikacij.

Glavna dela bodo poleg delavcev NE Krško opravili tudi tuji specialisti s posebno opremo (menjava goriva, odpiranje in zapiranje reaktorja, pregled reaktorske posode in uparjalnikov).

Vsa obsežna dela so potrebna za zagotovitev varnega obratovanja in razpoložljivosti elektrarne v medremontnem obdobju.

Gospod Ertl (prvi z leve) je bil župan v Obrigheimu celih 30 let in ima tudi največ zaslug za razvoj prijateljstva med občinama Obrigheim in Krško. Ob njem so se z nami pogovarjali še: Paul Dangelmair, vodji obeh občinskih strank in šolski upravitelj.

NAŠA PROIZVODNJA DO REMONTA

Ubrina

V tekočem mesecu (avgust) - do remonta 247.234 MWh

Efektivni čas 474 h

Proizv. energija od zač. leta do konca meseca 3.492.933 MWh

Proizv. energija od začetka obrat. do 29.10.1988 27.218.756 MWh

GLASILA DELAVCEV NE KRŠKO ZA STIK Z JAVNOSTJO

Hitrejša vrtenja

Kolesarji, ki želijo hkrati doseči hitrost in vzdržljivost, bi morali hitreje pritiskati na pedala, pravi Anthony Sargeant iz Akademskega zdravstvenega centra v Amsterdamu. Ugotovil je, da je najugodnejša hitrost pogajanja okoli 100 vrtljajev na minuto. Fiziologi za mišice so bili prej mnenja, da je najugodnejša hitrost pogajanja dosti manjša, okoli 60 vrtljajev na minuto. Sargeant je delal poskuse s skupino moških, ki je vozila vadbeno kolesa, so se dala voziti samo do določene hitrosti. Ugotovil je, da kolesarji dosežejo največji učinek svojih zmogljivosti v kratkih obdobjih, pri okoli 115 vrtljajih na minuto.

V nedeljo, 18. septembra pride na obisk v NE Krško in krško občino vodstvo jedrske elektrarne Obrigheim iz ZR Nemčije. S prvo nemško jedrsko elektrarno so bili vzpostavljeni prvi stiki že pred leti, ob začetku graditve našega jedrskega prvenca na krškem polju. Po začetnih strokovnih stikih je kasneje prišlo do sodelovanja na kulturnem in športnem področju, v zadnjem času pa je zopet zaživelo sodelovanje med obema kolektivoma jedrskih elektrarn, ki sta ves čas tudi materialno pomagala razvijanju prijateljstva med občinama Krško in Obrigheim.

Gostje iz Nemčije bodo na obisku do srede, poleg samega delovnega pogovora in ogleda elektrarne pa jih bo sprejel tudi predsednik skupščine občine Krško, tov. Šoln. V prostem času pa si bodo ogledali kartuzijo Pleterje, kostanjeviško galerijo in nekatere druge zanimivosti.

nje in gospodariti moramo vsi dobro. Zato smatram SKZ za napredno in sem optimist.

V gospodarstvu nam manjka trdne valute in cenovna politika tu ne bo ničesar rešila. Zato tudi spori ob cenah in njihovem dvigovanju ne bodo potrebni. Trdim, da je kmetijstvo v primerjavi z ostalim gospodarstvom še najmanj propadlo. Krediti, dolgovi ne morejo biti pozitivni - samo inflacijo prinašajo. Pa še nekaj me moti: zakaj napake ne popravimo, ko enkrat vidimo, da nam kak ukrep ne daje rezultatov, da nas habi?! Zakaj nas morajo njegove posledice spraviti povsem na tla, predno priznamo napako in jo skušamo popraviti, običajno s spremembo, ki gre v povsem drugo smer od dotedanje?!"

Ob polletju manjše število izgubarjev

Po prvih rezultatih obravnave podatkov iz periodičnih obračunov za prvo polletje 1988 je v tem obdobju v Posavju poslovalo z izgubo 6 organizacij združenega dela s področja gospodarstva. Izguba je znašala 3 milijarde 330 milijonov din, kar je za dobrih 8 odst. več od izgube v prvem četrtletju. V primerjavi s prvim polletjem lani je letošnja polletna izguba višja približno za polovico. Število organizacij z izgubo se je od četrtletja znižalo za osem, v primerjavi z lanskim prvim polletjem pa za tri.

Po številu organizacij z izgubo in po njeni višini je na prvem mestu krško gospodarstvo. Štiri OZD, kar je tri manj kot v prvem polletju lani, so imele 2 milijardi in pol din izgube ali petino več kot v enakem lanskem obdobju. V primerjavi s prvim četrtletjem pa se je izguba povečala za četrtno. Negativno so poslovale naslednje organizacije: Rudnik rjavega premoga Senovo, Metalna-TOZD

TGO Senovo, TCP- TOZD Proizvodnja papirja in M-Agrokombinat, TOZD Poljedelstvo-meso Kostanjevica.

Po višini izgube je na prvem mestu temeljna organizacija Proizvodnja papirja; nanjo odpade 29 odst. celotne posavske izgube oziroma skoraj dve petini izgube krškega gospodarstva. Ostale temeljne organizacije TCP so v tem obdobju ustvarile čez 6 milijard din akumulacije. Osnovni razlog za izgubo v Proizvodnji papirja so nizke cene papirja na domačem tržišču (na tujih trgih so višje za 28 odst.) Na visoko rast stroškov proizvodnje pa so vplivali predvsem zvezni interventni

ukrepi, sprejeti novembra lani.

Na drugem mestu je senovska Metalna, ki se je med izgubarji tokrat pojavila prvič po l. 1981. Vzroke za izgubo bi lahko našli v zmanjšani realizaciji proizvodnje, ki je predvsem posledica težav v gradbeništvu, pa v visokih stroških revalorizacije materiala in zalog ter porastu zalog nedokončane proizvodnje.

Preko 90 odst. izgub v posavskem gospodarstvu odpade na akontacije osebnih dohodkov in druge obveznosti, ki niso bile pokrite iz čistega dohodka.

Iz informacije SDK
- podružnice Krško

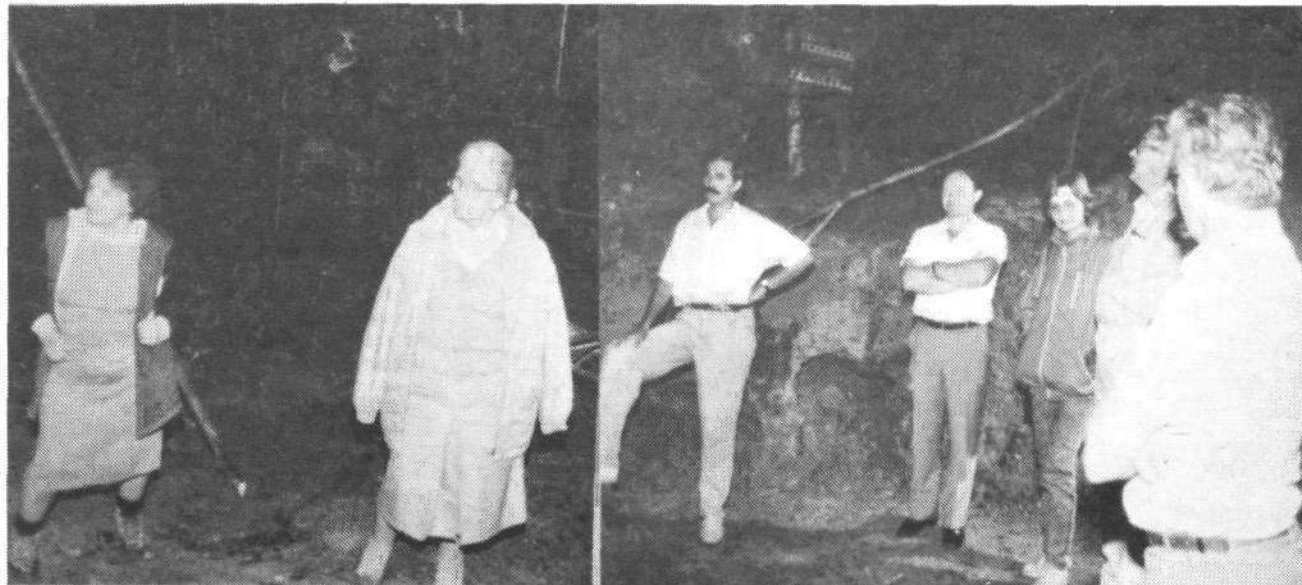
Uspešno izkopavanje v Ajdovski jami

V Kartuševi jami pri Nemški vasi, ki se je je prijelo tudi ime Ajdovska jama, se je letos ponovno mudila skupina arheologov in študentov arheologije z ljubljanske Filozofske fakultete. Pod vodstvom dr. Milene Horvat so nadaljevali strokovna izkopavanja, ki jih opravljajo že vrsto let in ki jih je že leta 1938 prvi opravil prof. Srečko Brodar.

Jama je dokazala, da je bilo ozemlje današnje Slovenije naseljeno mnogo prej, kakor smo domnevali. Razkrila je tudi nov način "pokopavanja" mrtvih (ob zakopavanju in sežiganju), to je polaganje na zemljo, kjer so trupla pokojnikov na zraku strohnela, in prinašanje darov (žita, orodja, orožja, okrasja, svetilk...) Ravno zaradi najdenih daritvenih predmetov namreč tudi sklepajo (dr. Korošec), da ni šlo za umik umirajočih v jamo, ampak za svojevrstno obliko pokopa, tudi v primeru družine, za katero domnevajo (S. Brodar), da je umrla nasilne smrti. "Uporabniki" jame naj bi živeli nekje ob koncu neolita, doslej pa so v njej našli ostanke skupno desetih trupel, izmed katerih pa so lahko samo za dve določili natančno lego (ženska, stara 36 let, in 6-letni otrok). Očitno so ostale pokojnike uporabniki preprosto odrinili na

stran in s tem napravili prostor za naslednje. Ostanke živalskih kosti nakazujejo ugotovitve, da je skupnost že gojila govedo, iz ostankev lesa pa je možno sklepati, da je bil okoliški gozd izkrčen (požgan) in je ponovno porasel (poljedelstvo).

Tudi rezultati letošnjih izkopavanj potrjujejo tezo, da so Ajdovski jami njeni uporabniki v mlajši kamni in zgodnji kovinski dobi namenili vlogo zadnjega počivališča umrlih pripadnikov skupnosti in čaščenja njihovega spomina. V tem (sakralnem) objektu so naši predniki svoje mrtve odlagali (torej jih niso pokopavali!) ob robovih, vhodih v stranske hodnike, pod prewise..., kot zatočišče pa je jama služila zgolj v primeru nevarnosti. Med najdbami je nekaj glinene posode, resnično velika količina žita (letos okrog 3 kg), kamena sekira, kurišča (sežigališča) s čvrstimi ostanke ogorelega lesa (očitno trdega), ki daje veliko toplote... Očitno so lahko arheologi zadovoljni z letošnjim "izkupičkom" izkopavanj v osrednjem in severnem delu jame, seveda pa bodo kasnejše laboratorijske analize in obdelave materialov pokazale pravo vrednost najdenega.

Od leve: dr. Milena Horvat (vodja izkopavanja), dr. Paola Korošec (dolgoletni vodja raziskovanja Ajdovske jame in kulta mrtvih, ki se kljub upokojitvi in bolezni ni mogla upreti želji, da bi se udeležila letošnje akcije), Ivan Špiler (NE Krško), Franc Pipan (MS ZKS Posavja), Vida Fritz (občinska kulturna skupnost), Marjan Gregorič (ravnatelj Posavskega muzeja Brežice), Slavko Šribar (MS SZDL).

Tovarna celuloze in papirja
Djuro Salaj

samo za interno uporabo!

OBVEŠČEVALEC

GLASILO KOLEKTIVA TOVARNE CELULOZE IN PAPIRJA KRŠKO

Iz TCP Djuro Salaj Krško:

Remont desetletja

Vsak dan zamude - milijarda dohodka manj

Zastarelost in dotrajanost proizvodnih naprav ter nenehna prizadevanja za njihovo posodobitev so letos narekovali krški tovarni celuloze in papirja posebno obsežen remont, ki je največji vzdrževalski poseg v zadnjem desetletju, kot nam je zatrdil direktor tozda Vzdrževanje dipl. ing. Darko Kolšek.

Na remont so se temeljito pripravili in s tem omogočili njegov potek po strogem terminskem planu. Čas je namreč najhujši nasprotnik vzdrževalcev in tehnoloških posadk, ki svoje naloge dobro obvladajo, a se zaradi kakega nepredvidenega vzroka le lahko zgodi, da se remont za kak dan zavleče. Pospešeni začetek remontnih del sicer kaže na prizadevanja vseh sodelujočih, da do zamude ne bi prišlo. Predvsem zato, ker vsak dan zamude pri remontu pomeni izpad milijarde dohodka, to pa si težko privoščijo tudi tako velik kolektiv.

Najprej so se začela remontna dela na več kot dvajset let starem četrtem parnem kotlu v tozdu Energetika. Trajala bodo od začetka avgusta do srede oktobra. Ker je zaradi tega bistveno zmanjšana proizvodnja tehnološke pare, so bili v ta časovni okvir uvrščeni vsi predvideni remontni.

22. avgusta se je začel temeljit remont drugega papirnega stroja, med katerim je bila opravljena tudi zamenjava dotrajanega previjalnika s sodobnim Voightovim previjalno-rezalnim strojem, ki bo omogočil kakovostnejšo proizvodnjo in lažje delo.

29. avgusta se je začel obsežen remont v tozdu Priprava lesa oz. na lesnem prostoru, kjer bodo dotrajani čistilni boben za brusilniški les nadomestili z novim iz Sovjetske zveze. Opravili pa bodo tudi posege na žagi za razrez dolgega lesa in seveda, kot pri vseh posamičnih remontih, standardna remontna dela.

Letošnji osrednji del remonta se je začel 5. septembra v tozdu Proizvodnja celuloze, kjer so bili doslej navajeni na kratek spomladanski in jesenski remont. Letos so sklenili pomembno razširiti uparilnico odpadnega luga, pa so se odločili za daljši jesenski remont. Na lužnem kotlu, v katerem sežigajo odpadni lug in to energijo koristno vračajo v proizvodnjo, bodo zamenjani dotrajani pregrevalniki pare. Na najbolj zahtevnih delovskih poteka delo v dveh 12-urnih izmenah.

Pri remontnih delih sodeluje blizu 1000 delavcev: okrog 430 vzdrževalcev, domače tehnološke posadke ter okrog 200 zunanjih sodelavcev, ki so nujno potrebni zaradi časovne koncentriranosti del.

Po končanem remontu v Proizvodnji celuloze bo od 25. septembra dalje remont tretjega papirnega stroja, ki bo trajal 10 dni in med katerim bodo zamenjali tudi del električnega krmilnega sistema.

V zvezi z remontom, med katerimi se opravljajo novogradnje, rekonstrukcije in nadomestitve, zapišimo še, da je bil nedolgo tega pri prvem papirnem stroju vgrajen računalnik in da bodo po končanih remontih v Krškem opravili manjši remont tudi v tozdu Proizvodnja in predelava papirja Titov Drvar, ob tem pa še večji rekonstrukcijski poseg v brestaniškem Tesu.

NIK

DELO, 25. 8. 1988

· Temna prihodnost slovenske papirniške industrije

Večina strojev je za v tehniški muzej

Pesem, ki prepeva, kako je slovenska industrija tehnološko zastarela in skoraj docela amortizirana, je že iz mode. Kljub temu pa se slovenska industrija ni uspela tehnološko prestrukturirati, odkar smo to pesem prvič

lišali. Vso dramatičnost položaja vidimo, ko primerjamo neko slovensko industrijsko panogo že z isto panogo v drugih jugoslovanskih republikah, še bolj pa, ko jo primerjamo s stanjem v razvitih zahodnih državah.

Najbolj učbeniški primer tehnološke zastarelosti je papirna industrija, še posebej pa njena perjanica, Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj iz Krškega. Med sprehodom po proizvodnih dvoranah se ti v spomin nehote priključijo skice iz zgodovinskih učbenikov, ki opisujejo nevzdržne razmere v angleških tovarnah sredi zgodnjega kapitalizma. Najnovejši stroj v tej tovarni je papirni stroj iz leta 1974, ki so ga kupili praktično na odpadu v Veliki Britaniji. Drugi stroj je iz leta 1962, najstarejši papirni stroj pa je iz leta 1952. Vsi stroji imajo hitrost približno 400 metrov na minuto. Z rekonstrukcijami bi jim lahko povečali hitrost na največ 500 metrov na minuto, kar pa je še vedno daleč pod standardi razvitega sveta (700 do 900 metrov na minuto). Takšne stroje, kot pravi član kolektivnega poslovodnega organa za tehnološki proces Milan Šetinc, v tujini takoj vržejo iz proizvodnih dvoran. Najbolj zastarel pa je stroj za ovojni papir, katerega del je še izpred vojne, z rekonstrukcijami pa so ga postavili leta 1970.

Stroji za celulozo so iz leta 1939 ter iz let 1954 in 1962, vendar so jih vmes velikokrat obnovljali, nazadnje leta 1976, ko so presli na magnetni postopek pridelave celuloze. Tudi ostala tehnologija je zelo stara, saj je izžemalni stroj še iz leta 1939, druga oprema pa je iz let 1954 ter 1962. Vse naprave so zelo neprimerne, saj porabijo veliko preveč energije ter surovin.

Zadnji kotel za olje so postavili leta 1974, vsi ostali pa so veliko starejši (iz let 1954 in 1964). Vsi kotli imajo že prek 200 tisoč obratovnih ur, kar je izven norm, ki zagotavljajo minimalno zanesljivo obratovno sposobnost. Za povsem nove kotle bi potrebovali več kot 20 milijonov dolarjev, že letošnje najnunjše krpanje najstarejšega kotla pa jih bo stalo okoli 2 milijona zahodnonemških mark. Letos bodo v Krškem porabili 60 novih milijard za obnovo strojev, ki so že na koncu svojih obratovnih sposobnosti. Od te vrednosti je treba zagotoviti 18 milijonov dolarjev deviznih sredstev, kje pa jih bodo dobili, še ne vedo.

Le sodoben stroj je premalo

V Krškem so letos dobili nov tozd in sicer tovarno papirja v Titovem Drvarju. Tam imajo japonski stroj iz leta 1962, ki pa so ga leta 1984 v celoti obnovili in rekonstruirali, nanj pa so priključili tudi računalniško krmiljenje stroja. Stroj je kljub vsemu počasen (okoli 350 metrov na minuto), zato pa proizvaja zelo kakovosten papir. Toda pred letom dni tovarna v Titovem Drvarju sploh ni bila rentabilna kljub obnovljenemu stroju. Tovarna se je ustavljala zaradi prepogostih izpadov električne energije, znano pa je, kako težko je tak proizvodni proces znova pognati. V skladiščih tudi niso imeli nobenih rezervnih delov, ki bi v primeru kakršnekoli okvare v tovarni zagotavljali nemoten potek proizvodnje. Tako je bil dokaj moderen stroj do prihoda strokovnjakov iz Krškega praktično neizkoriščen.

Tudi v drugih tovarnah papirja po Jugoslaviji je podobno, saj so vsi, kot poudarja Šetinc, »uspeli nekaj obnoviti«. Tako so v Sremski Mitrovici zamenjali kotle, v Mglaju so obnovili stroj iz leta 1954 ter kotle, to pa so storili pred sedmimi leti tudi

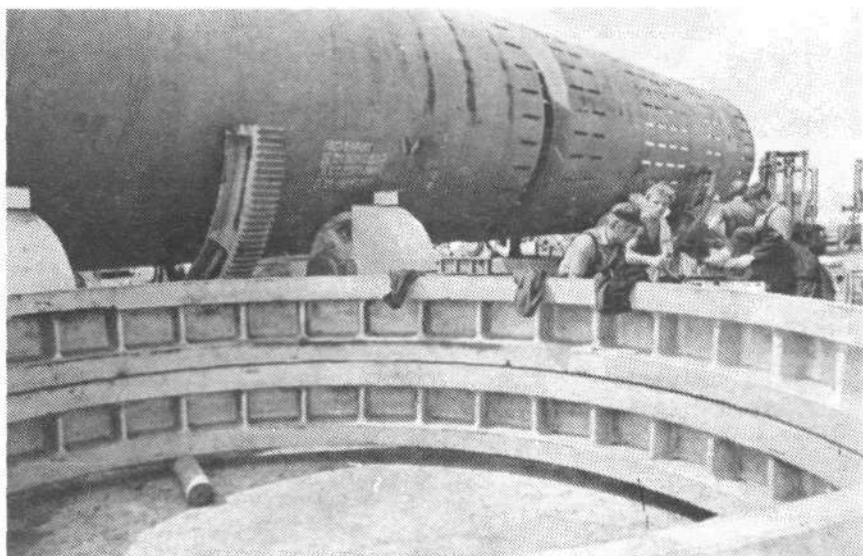
v Ivangradu. Tu pa po zadnji rekonstrukciji leta 1981 niso obnavljali ničesar več in s tem so tovarno dobesedno pokopali, saj se je tehnologija skoraj sesula in sedaj sploh ne vedo, kako proizvodnjo v tovarni znova pognati. Tovarna v Krškem in druge tovarne po Jugoslaviji se torej razlikujejo po tem, da imajo v Krškem najbolj zastarelo tehnologijo, jo pa tudi najbolj redno vzdržujejo in krpajo.

Razviti ne počivajo

Primerjava s tovarnami na razvitem Zahodu pa je še bolj nazorna, saj, kot je dejal Šetinc, »takšne tovarne, kot je v Krškem, tam nimajo nobene perspektive, ker pri njih stojijo že papirni stroji, ki se sicer vrtijo s hitrostjo 600 metrov na minuto«. V tujini stroje tudi zelo pogosto obnavljajo ter modernizirajo z najnovejšimi tehnološkimi dosežki. Tako so v glavnem vsi stroji računalniško vodeni, papir pa je zelo kakovosten, ker ga stroji lahko izdelujejo skoraj v celoti iz starega papirja in lesovine, ne pa iz celuloze kot pri nas. Brez kvalitetnega papirja na svetovnem trgu ne gre, saj imajo tiskarne v svetu že zelo moderno tehnologijo in rabijo le kvaliteten papir. Treba pa je reči, da v zadnjem času na svetovnem trgu papir dosega dobro ceno, kar se pozna pri denarju za investicije v tovarnah za proizvodnjo papirja. Tudi na tem področju so naše tovarne prikrajšane, saj je njihova produkcija skoraj v celoti usmerjena na jugoslovansko tržišče, kjer je cena povsem drugačna.

Vprašanje, ki se postavlja na koncu, se glasi: Kako potem lahko slovenska in jugoslovanska papirniška industrija sploh konkurira v svetu? V Krškem bi morali za boljšo konkurenčnost na svetovnem trgu rekonstruirati vse stroje, toda investicija bi samo na najbolj dotrajanem stroju veljala okoli 20 milijonov dolarjev. Nov papirni stroj je vreden vsaj 50 milijonov dolarjev, kakšen boljši, modernejši, hitrejši in širši stroj pa bi stal vsaj še enkrat več. Toda z novim strojem bi morali kupiti še nove kotle, kar bi bila spet kar draga naložba.

DARJAN KOŠIR

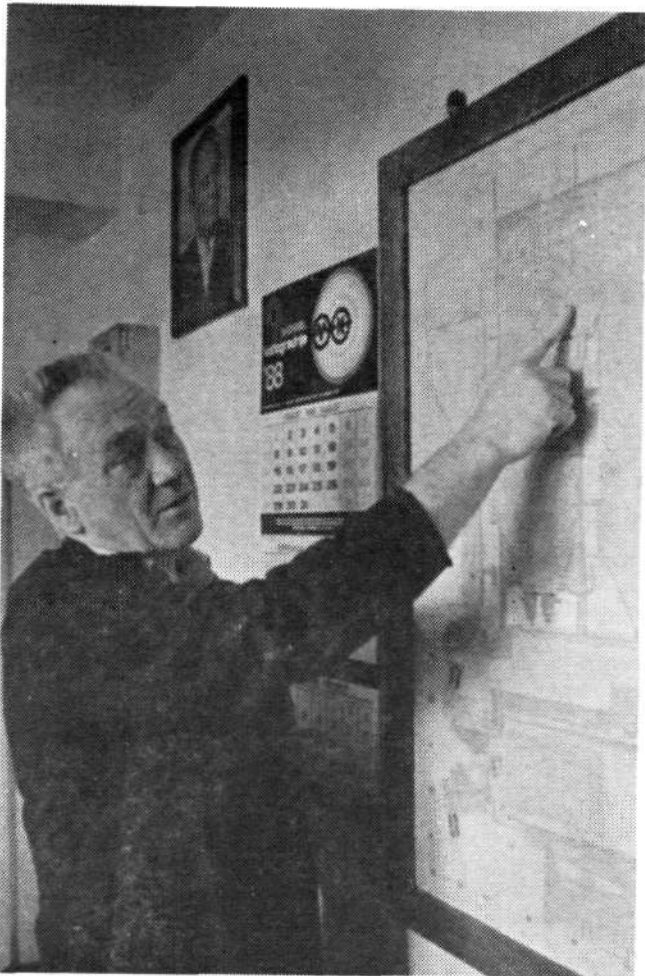

Ob remontu v TCP: Drugi papirni stroj se lahko pohvali z novim previjalno-rezalnim strojem. (Foto: Črt Čargo)

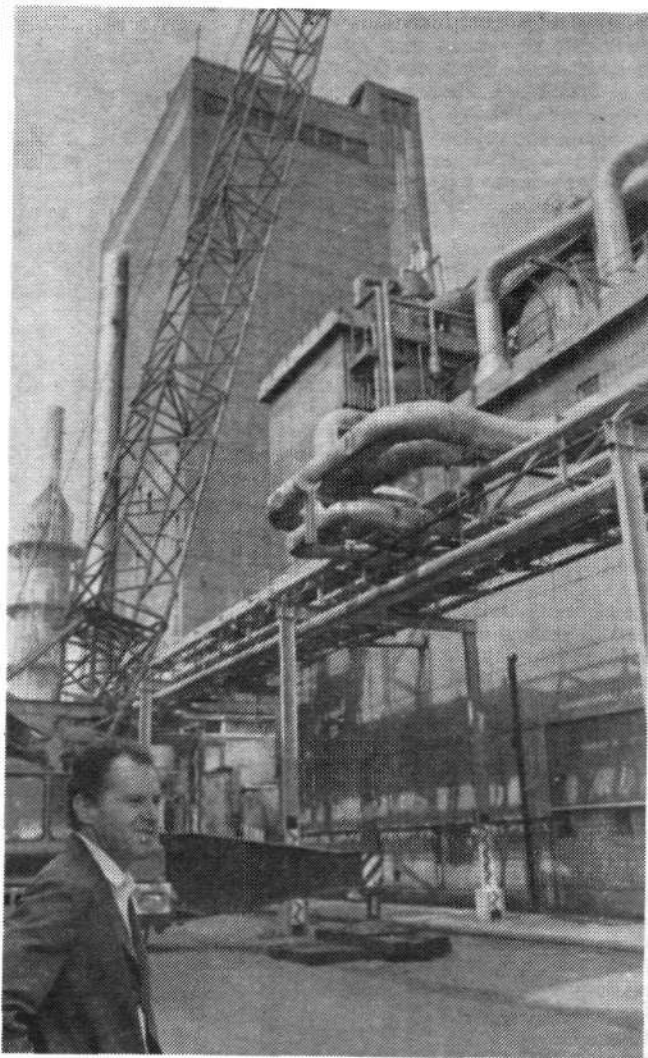
Ob remontu v TCP: Na lesnem prostoru bodo kmalu začeli pripravljeni brusilniški les z novim luščilnim bobnom. (Foto: Črt Čargo)

V Krškem je bil letos – kot priznanje krškemu šahovskemu klubu – kvalifikacijski turnir za slovensko šahovsko prvenstvo. Od domačinov se je najbolje odrezal VLADE ROKVIČ, ki je osvojil dovolj točk za naslov prvokategorika. (Foto: Črt Čargo)

Ob remontu v TCP: Marjan Markl, vodja proizvodnje v tozdu Energetika krške TCP, je še posebno zainteresiran za uspeh remontnega posega pri četrtem parnem kotlu, od katerega je odvisen precejšnji del proizvodnje v tovarni. (Foto: Črt Čargo)

Dipl. ing. MILAN ŠETINC (Foto: Črt Čargo)

Skrb za grob prve krške čete:

"Hvala za pozornost"

Na "upravo" Tovarne celuloze in papirja "Djuro Salaj" je v avgustu prispelo pismo /in v njem tudi fotografija/ Marije Uranjekove iz Žalca:

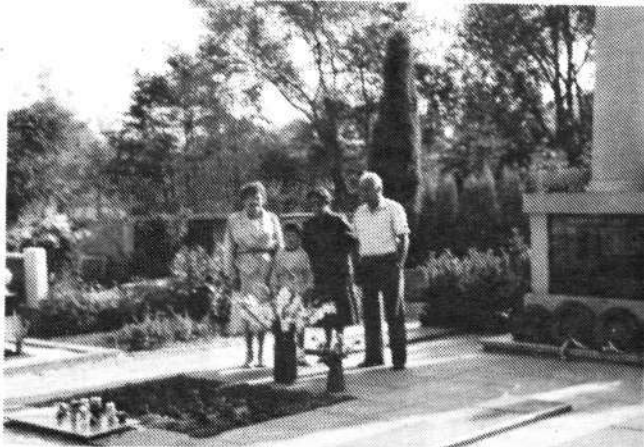
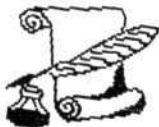
"Kot sestra Ivanke, ustreljene v prvi deseterici Krških žrtev dne 30. jul. 1941. l. v Dobravi pri Brežicah, se v spomin udeležujem oz. obiskujem njih grob vsako leto že od l. 1945 vsaj enkrat v letu. Zadnjih par let opažam posebno pozornost do našega groba, to je skrbno negovana gredica poleg naših 10 žrtev, čeravno je medtem umrlo že veliko svojcev. Ustavim se vedno pri Grabarjevih v Šolski ulici 6, pri šoli, kjer sem vedno nadvse ljubeznivo sprejeta, in hranim pri njih vazo -izdelano nalašč za te žrtve in nosi napis "V spomin prvih Krškim žrtvam". Tov. Grabar Gvido ima posebno skrb, da to vazo obvaruje pred event. mrazom - pa sem tej družini posebno hvaležna.

Vedno me je interesiralo, kdo je največji dobrosrčnež za to nego, pa sem se v soboto, 30. jul. t. l., le okorajžila in vprašala tov. Gvido-ta, kdo ima za to največje zasluge. Odgovori mi: "Tovarna papirja in celuloze Krško."

Torej brez vseh okoliščin Vam prizadevnim izražam: "**Prisrčna in naj - najlepša hvala!**"

Ker jih štejem že preko 80, sem že izgubila sklad dostojnih izrazov, ki Vam pripadajo, pa Vam naj zadostuje gornja zahvala - prosim.

Končam, ker mi solze zalivajo obraz, in pošiljam vsem prizadevnim prisrčne pozdrave! (Slika v spomin in zahvalo!)

Sestra Ivanke Uranjekove, edine ženske v deseterici prvih krških žrtev, ob njihovem grobu na krškem pokopališču Iv sredini! - fotografijo poslala Marija Uranjek.

2 Dnevnik

dnevne novice

Zaključna 28. forma
viva v Kostanjevici na
Krki

Skulpture ne potrebujejo prevajalcev

(kr) KOSTANJEVICA NA KRKI, 5. – Velika zbirka lesenih skulptur, ki nastajajo v mednarodno uveljavljeni kiparski manifestaciji Forma viva v Kostanjevici na Krki, je letos bogatejša za pet pomembnih umetnin. Ulrike Birkhoff iz Zvezne republike Nemčije je ustvarila delo Uglasavanje vilic, ki so ga postavili v parku ob zdravstvenem domu Kostanjevice. Petruško Bogdanič iz Zagreba je poimenoval svoje delo Benetke, kip je postavljen pred Lamutovim salonom v Kostanjevici. Škoč Frederik Bushe je svoje delo poimenoval Lunarne cvetlice, in prvič se je zgodilo, da je neko delo, ki je nastalo v kostanjeviški Formi vivi, postavljeno v Ljubljani – Lunarne cvetlice namreč stojijo pred tovarno Belinka v Črnučah. Romun Dinu Campeanu je svoje delo poimenoval Okovje, njegova umetnina stoji v parku pri osnovni šoli v Kostanjevici.

Tadakazu Maeda, gost iz Japonske, je dal svojemu delu ime Duh juga, njegova umetnina stoji ob južnem krilu samostanskega poslopja.

Ob slavnostnem zaključku kiparske manifestacije je spregovorila Mojca Drčar-Murko.

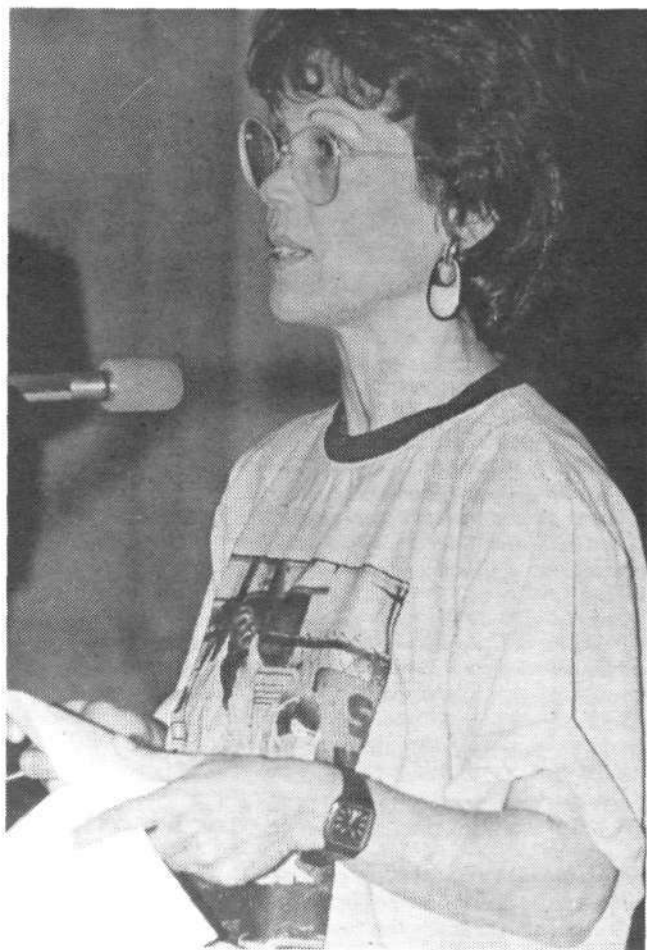
Letošnja Forma viva je zopet potrdila izjemno visok mednarodni ugled, ki ga uživa v svetu, saj so vsi udeleženci letošnje manifestacije mednarodno priznani umetniki, ki zgovorno ilustrirajo sodobna gibanja v svetovnem kiparstvu. Letošnja Forma viva je v marsikaterem pogledu pomembna. Prvič se je ustvarjalno v manifestacijo vključila Belinka iz Ljubljane, ki je prispevala zaščitna sredstva za ohranjanje lesenih umetnin, hkrati je omogočila umetnikom prebarvati svoje umetnine, tako da se letos prvič srečujemo še z novo možnostjo izraza kiparjev. Omeniti velja, da je Belinka dala sredstva za ohranjanje vseh lesenih umetnin, ki stojijo v parku pred samostanskim poslopjem, tako da odslej umetnine ne bodo več prepuščene zobu časa.

Na sobotni slovesnosti se je v imenu ustvarjalcev zlasti mecenom zahvali škotski kipar Frederik Bushe, ki sam vodi podobno manifestacijo v svoji deželi. Dejal je, da je kostanjeviško srečanje umetnikov danes zelo znano med umetniki v vsem svetu, zbirka skulptur pa potrjuje, da skulpture ne potrebujejo prevajalcev. Ob letošnjem zaključku je Forma viva podelila posebna priznanja ustanoviteljici Vilmi Pirkovičevi ter sedanjemu predsedniku dr. Francetu Hočvarju. V počastitev 88. obletnice rojstva pokojnega Toneta Kralja pa so v Kostanjevici odprli prenovljeno zbirko njegovih del, ki jo je postavil ravnatelj galerije Andrej Smrekar. V zbirki je tudi nekaj novih del, ki doslej javnosti niso bila znana.

IVAN KRASKO

Kiparji - udeleženci letošnjega kiparskega simpozija FORMA VIVA na zaključni slovesnosti v cerkvi nekdanjega kostanjeviškega samostana. (Foto: Črt Čargo)

PONEDELJEK, 5. SEPTEMBRA 1988

Na zaključni slovesnosti letošnje FORME VIVE v Kostanjevici je številnim udeležencem spregovorila MOJCA DRČAR-MURKO. (Foto: Črt Čargo)

Uspešna veslaška sezona

Veslači krškega Kajak-kanu kluba so se 20. avgusta udeležili slovenskega prvenstva za mlajše mladince in Slovenskega pionirskega pokala v Novi Gorici. Bistra, vendar hladna reka Soča je bila gostiteljica kajakašem iz Slovenije, Hrvaške in Italije. Mladi fantje iz Krškega so se odlično izkazali, saj smo v slovenskem merilu dosegli zelo dobre rezultate.

V veslanju za pionirski pokal SRS smo Krčani dosegli odlične rezultate, saj smo ponovno dokazali, da imamo najboljše tekmovalce v republiki. Darko Petrovič-Gajo je zasedel prvo mesto, Gašper Rostohar pa je priveslal na cilj tretji. Presenetljiv je Gašperjev uspeh, ki ga je dosegel v slalomu. To namreč sploh ni njegova disciplina in krški tekmovalci je sploh ne trenirajo, zato doseženo peto mesto lahko štejemo za zelo dober rezultat, vreden vse pozornosti. Med mlajšimi pionirji je četrto mesto v Sloveniji dosegel Simon Andrejaš.

V kajaku (K1) je Matjaž Novak postal republiški vicešampion, Darko Tkavc pa si je

Od leve: Simon Andrejaš, Gašper Rostohar in Darko Petrovič.

priveslal bronasto medaljo v kanuju enosedu. V ekipni vožnji (3xK1) smo ponovili lanski uspeh, dosežen na prvenstvu v Krškem, in osvojili odlično drugo mesto med slovenskimi klubi.

Zanesljivo je k dobrim uvrstitvam na tekmovalstvu v Novi Gorici pomemben delež prispeval tudi Jože Levičar, trener v krškem klubu, zato veljajo vse čestitke ob uspehu tako fantom kot tudi njemu.

Franc Bračun

Kolesarsko društvo "Videm" Krško

IGOR KRANJEC: rezultati talenta in trdega dela

Čeprav o kolesarjih v Našem glasu nismo poročali že od januarja, to ne pomeni, da so odtlej počivali. Da se je v tem času marsikaj dogajalo, smo izvedeli iz pogovora z Vinkom Jordanom, ki trenutno opravlja naloge predsednika Kolesarskega društva "Videm", in Igorjem Kranjcem, državnim prvakom v treh kolesarskih disciplinah med mlajšimi mladinci.

Kolesarji so imeli ves ta čas redno vadbo, to pa pomeni 3 ure aktivnega treninga na dan. Mlajši mladinec Igor Kranjec, na primer, je letos prevozil že 8500 kilometrov. Pionirji sicer vadijo nekoliko manj intenzivno, vendar se tudi njihov trening stopnjuje, saj bodo že naslednjo sezono nastopali v višji kategoriji.

Lahko bi rekli, da so tudi tekmovalca del tiste njihove dejavnosti, ki jim pomaga vzdrževati dobro pripravljenost in ostajati med boljšimi v tem športu pri nas. To potrjuje dejstvo, da se najmanj enkrat tedensko udeležujejo tekem v Sloveniji in SR Hrvatski, in le redko se zgodi, da se z njih vrnejo domov brez osvojenega prvega mesta bodisi v pionirski bodisi mladinski konkurenci. Tako kontinuiteto v rezultatih pa ima le malokdo v Jugoslaviji. V tej sezoni so se udeležili že 42 tekem. Pionirji so se velikokrat dobro odrezali: Zupanc je zmagal trikrat, Jordan devetkrat; celo najmlajši pionir, Damjan Grmšek, se redno uvršča med prvo deseterico.

S svojimi dosežki pa seveda še naprej izstopa mlajši mladinec Igor Kranjec. Dvema naslovoma državnega prvaka - v gorski vožnji

Po vrnitvi z zadnje dirke v Avstriji: Igor Kranjec (levo) s klubskima tovarišema, starejšima pionirjema Matejem Koširjem (v sredini) in Dejanom Jordanom (desno). (Foto: I.G.)

in ciklokrosu - je v začetku avgusta v Sarajevu dodal še tretjega: naslov državnega prvaka v cestni dirki, kjer je bil tudi v posameznih etapah boljši od tekmecev. (Krčani so kot ekipa na tem prvenstvu osvojili 5. mesto, čeprav sta bila od 4 članov v njej kar dva pionirja.)

Pred omenjenim državnim prvenstvom se je Igor v tej sezoni udeležil tudi več medna-

rodnih dirk in na njih dosegel rezultate, ki zaslužijo vso pozornost in pohvalo.

Eno prvih takih tekmovalj je bila Dirka miru na Češkoslovaškem (sredi maja), ki se je Igor udeležil kot član reprezentance Dolenjske skupaj s kolesarji Krke. Njegovo 7. mesto v končni uvrstitvi pomeni najboljšo jugoslovansko uvrstitev na tej dirki doslej, izboljšano kar za devet mest, čeprav je bil po

prvi etapi šele na 63. mestu.

Konec junija je bilo krško kolesarsko društvo povabljen na dirko v Beljak. Tu je Igor v dveh od skupno treh samostojnih dirk, ki so se jih udeležili tudi Italijani in Nemci, osvojil 1. in 2. mesto. Poleg njega se je izkazal tudi starejši pionir Matej Košir s 6. mestom med približno 50 tekmovalci; uvrstitev Jarha na 11. mesto je prav tako vredno omembe. Na štiritapni dirki v Velikovcu v Avstriji (sredi julija), ki so se je poleg naših udeležili še tekmovalci iz Francije, Velike Britanije, ČSSR in Nemčije, je Igor Kranjec nastopil kot član reprezentance SFRJ poleg kolesarjev iz klubov Krka, Merx in Metlika in zmagal v končni uvrstitvi.

Zadnji Igorjev uspeh je v času, ko to pišemo, še zelo svež. Sedemindvajsetega avgusta se je namreč vrnil z mednarodne dirke v Avstriji, ki se je skupaj s Petrom Tarejem iz zagrebške Lokomotive udeležil na povabilo Biciklističkega društva Rijeka. Na tej šestetapni, 320 kilometrov dolgi dirki je nastopilo okoli 100 tekmovalcev, poleg naših še kolesarji iz obeh Nemčij, Madžarske, Poljske, ČSSR, Izraela in petih avstrijskih ekip. Izkupeček te dirke - Igorju najljubše od vseh doslej: 7 pokalov in kup praktičnih nagrad. Pred tem pa je zmagal na šestih gorskih ciljih, bil enkrat drugi, zmagal v eni od šestih etap in v ostalih prispel na cilj v času zmagovalca. Vse to je v končnem seštevku pomenilo zmago.

Pa niso samo pokali in nagrade tisto, po čemer se bo Igor Kranjec te dirke še dolgo spominjal. To je bila namreč tudi dirka, v kateri se je moral trdovratno boriti do konca. V zadnji etapi je vozil z rumeno majico, zato so ga vsi "napadali", ostali naši so bili prešibki, da bi ga zavarovali, kot se to običajno stori, kadar se brani prvo mesto. Tako so mu tekmeči vse do konca preprečevali, da bi "pobegnili", in Igor pravi, da se pravzaprav niti ne spominja, kaj se je dogajalo zadnjih pet kilometrov. Vendar mu je kljub grobostim, s katerimi so ga nekateri (tuji) tekmovalci skušali celo podreti, uspelo zdržati do cilja, in na račun prednosti, ki si jo je bil pridobil v prejšnjih etapah, zmagati z eno, a dragoceno sekundo prednosti.

Po kratkem oddihu se je Igor že začel pripravljati za državno prvenstvo v gorski vožnji in vožnji na kronometer, ki bosta na vrsti v začetku oktobra.

Vsega tega o Igorjevih uspehih nismo napisali zato, da bi ga kovali v zvezde sedaj, ko je uspešen, in ga potem hitro pozabili, ko bi mu kaj spodletelo. Želeli smo le opozoriti tiste občane, ki tega še ne vedo, da imamo v naši sredi tako rekoč vrhunskega športnika; hoteli smo mu izreči priznanje ne le za njegove dosežke, pač pa tudi za trdo in vztrajno delo (ki ga je opravil pod vodstvom trenerja - svojega brata Stanislava ter ob podpori vodstva KD), brez katerega rezultatov ne bi bilo. Prepričani smo, da si takšno delo in takšni rezultati zaslužijo široko družbeno podporo in pomoč.

Igor Kranjec na vrhu zmagovalnih stopnic po končani cestni dirki na državnem prvenstvu v Sarajevu.

Tudi v kolesarskem društvu se namreč (tako kot v vseh podobnih organizacijah) najpogosteje zatakne pri denarju, ki ga je za kolesarski šport treba kar precej. Društvo samo težko zagotavlja sredstva za opremo, prevoze in udeležbo na tekmovanjih. Posebno težko je za kolesa: domača so dostopna, cena je nižja, a po kakovosti se ne morejo meriti z uvoženimi, in tako se dogaja, da se vgrajeni materiali zvijajo, lomijo in tekma se konča že pred pravim koncem. Doslej jim je z veliko težavo uspelo nabaviti tri dobra kolesa, potrebovali pa bi še posebna kolesa za dirke na kronometer, vendar zaenkrat ni videti nobene možnosti, da bi prišli do njih. Do sedaj so jim številne organizacije pomagale tako, da so jim posojale svoja vozila (Metalna, NEK, Imperial, Kostak, Pionir, Sava, osnovne šole), na veliko razumevanje so našli pri Tovarni celuloze in papirja in seveda pri starših, pa se bo kljub temu, pravi Vinko Jordan, treba obrniti še na marsikoga.

Drugi - ali celo prvi - problem društva so

kadri. Izvršilni odbor je nosilec vse dejavnosti, stopnja, do katere se je doslej razvilo tekmovalno kolesarstvo v Krškem, pa zahteva bolj profesionalno delo. Tako bi potrebovali vsaj dva trenerja, pa še funkcionarja, ki bi skrbel za komuniciranje in informiranje, ki bi sodeloval s prireditelji tekem in nosil glavno breme pri organizaciji tekem doma - skratka, imeti bi moral veliko časa in veliko znanja o teh rečeh. Kako obilno in raznovrstno delo je priprava tekmovalne prireditve, je V. Jordan okusil na lastni koži, ko je KD Krško organiziralo dirko Nagrada TCP "Djuro Salaj" Krško, eno od dirk za slovensko cestno prvenstvo (11. septembra).

Društvo ima sedaj 10 tekmovalcev. Ravno zaradi kadrovske težave se tako rekoč zavestno izogibajo vzgoji večjega števila podmladkarjev, saj je z njimi treba veliko delati, če jih hočeš vzgojiti najprej kot športnike-osebnosti in nato kot tekmovalce. Človek, ki mu je to delo poleg poklicne zaposlitve še dodatna obveznost, pa oboje težko zmore.

Luna-ton predstavlja SNEŽNI VALČEK - TONIJEV PRVENEC

Toni snema kaseto s tremi harmonikami znane izdelovalca Kapša iz Mengša. (Foto: Studio Bodor)

Eden največjih mladih talentov igranja na diatonični harmoniki (beri: »frajtonarici«) pri nas - Toni Sotošek iz Koprivnice pri Brestanici te dni pripravlja posnetke za svojo prvo kaseto, ki bo hkrati tudi prvi primerek zvočnega založništva Literarnega kluba »Beno Zupančič« Krško - sekcija Luna. Toni, ki se je doslej uspešno upiral vabilom raznih komercialnih ponudb, je za prvo kaseto zbral nekaj starih melodij, kot so Snežni valček, Dunajski falot, Drvarska koračnica, Dunaj ostane Dunaj, dodal pa jim bo še dva venčka narodnih in nekaj starih polk. S tem želi skupaj z založnikom ohraniti mladim rodovom nekdanje zelo popularne melodije, katerih pa se bodo gotovo razveselili posebno starejši ljubitelji harmonike.

Doslej najmlajši absolutni zmagovalca mednarodnega tekmovanja Zlata harmonika v Ljubčini bo seveda pripravil tudi javno predstavitve kasete **Snežni valček in druge stare melodije**, o čemer vas bomo še obvestili.

LUNA-STIK

Rozalijina paleta dobrot

Od 1. septembra bo okrepčevalnica Rozalija odprta tudi ob nedeljah med 9. in 22. uro

“Teško je razvijati kakovostni turizem tam, kjer so ljudje na robu revščine,” pravi Peter Markovič, direktor krškega hotela Sremič. “Kljub temu smo se odločili za to novo investicijo v specializirano okrepčevalnico Rozalija, saj smo s tem hoteli popestriti gostinsko ponudbo tako znotraj naše delovne organizacije kakor tudi v občinskem merilu.”

Rozalija je namreč ime novi okrepčevalnici s prijetno teraso, ki je našla prostor v okviru prenovljenega kareja na Dalmatinovi (če kdo Krčanov tega slučajno še ne ve). Ime je dobila zaradi izvira pitne vode pod cerkvico sv. Rozalije na Trški gori, iz katerega so napeljali vodo v vodnjak na terasi lokala. “Ni malo ljudi, ki prihajajo k nam po izvirno pitno vodo,” pravi Markovič, “sicer pa smo z investiranjem 250000 dinarjev pridobili lokal, velik 148 m², s 40 sedeži in s še enkrat toliko

prostora na odprti terasi. V ponudbo lokala sodijo napitki in prigrizki, ki jih doslej ni bilo v krški gostinski izbiri, vsaj ne v taki obliki in obsegu.” Seveda je zaradi tega tudi ureditev lokala bila razmeroma draga, saj so morali namestiti dvojna stekla (izvenserijska), specializirano opremo...

“Naš osnovni namen je bil, napraviti korak dlje od klasične gostilniške ponudbe (kava in žgana pijača), in kaže, da nam je, po dobrem mesecu obratovanja, to tudi uspelo, saj zahajajo k nam ljudje, ki sicer ne hodijo v druge gostinske lokale.” Obljublajo, da bo izbira ponujenih napitkov vedno pestra in prilagojena sezoni (hladni, topli, s svežim sadjem...) Zavedajo se, da je v današnjih časih samo z domiselnostjo in stalnim iskanjem novosti, s peštrim programom možno prepričati gosta, da si bo izbral ravno vaš lokal. Jedilnik nameravajo spreminjati večkrat letno. Poleg tega načrtujejo, v sodelovanju s Turističnim društvom, organizacijo kulturno-zabavnih večerov, ki jih bodo ob koncih tedna vsaj dvakrat mesečno pripravili na terasi lokala. Ta s svojo

amfiteatrsko obliko dejansko kar kliče po podobni dejavnosti.

Gostinci pač prvi čutijo padec življenjske ravni. V hotelu Sremič je letos količinska prodaja blaga upadla za 15% in marsikje gre že bolj za preživetje kakor za poslovanje. Za goste z juga je gostinska ponudba v Sloveniji predraga in tam, kjer ni pretoka tujih turistov, se gostincem piše povsod enako. Saj drugače bi bilo nekako logično, da v mestu, kakršno je Krško, lokal s tako ponudbo dobi svoje redne stranke. V bistvu pripravljajo vrsto slastnih drobnih prigrizkov (canellone s šunko ali možgani, ocvrti sir, hrenovke, lasagne, omlete s šunko, sirom ali šampinjoni, šunko z jajci, ocvirkove pogačice, ki gredo v slast zlasti k pivu, tople sendviče, obložene kruhke, palačinke s celo vrsto nadevov, sladolede, mlečno-sadne napitke, torte, sadne kupe...), s katerimi si ljudje med dopoldanskim in popoldanskim delom obveznosti ali pa v času, namenjenem malici, lahko na hitro potešijo lakoto.

Od prvega septembra bo “Rozalija” odprta tudi ob nedeljah in če bodo denarnice Krčanom to dopuščale, če bodo gostinci v lokalu vztrajali pri sedanji ravni ponudbe kljub morebitnim začetnim težavam, se bo gotovo marsikdo odločil za obisk. Doslej namreč ob nedeljah in praznikih resnično v mestu ni bilo prave gostinske ponudbe.

SR

Metka Račič, vodja poslovne enote: “Obisk bi seveda lahko bil boljši, a v današnjem času menim, da je že to kar v redu. Število gostov se je povečalo z začetkom šolskega leta, kar se mi zdi povsem normalno. Saj veste, kako je bilo že včasih; nikoli nismo imeli na voljo toliko denarja za lastne potrebe kot ravno v šolarskih letih. Gostje so očitno zadovoljni, za jesenski in zimski čas načrtujemo prilagoditev ponudbe hladnejšemu vrenemu. Pripravljali bomo tople napitke, koktaile, verjetno hamburgerje in morda (odvisno od možnosti) tudi ocvrte lignje. Seveda pa se bomo potrudili, da ne opustimo v celoti tudi ponudbe sladole-
dov.”

LUNA-PLES PREDSTAVLJA PLESNI VRTEC LUNA

Literarni klub »Beno Zupančič« Krško v okviru svoje sekcije LUNA z novim šolskim letom organizira naslednje plesne programe:

PLESNI VRTEC

za otroke od 4. do 7. leta starosti - 10-urni začetni program za razvoj občutka za ritem in gibanje v prostoru - mentorja bosta Tatjana Avsec, absolventka PA, in Dušan Vodlan, samostojni kulturni delavec - plesni vrtec ob ponedeljkih ali torkih po 60 minut v Domu mladih na Vidmu - informacije vsak dan od 9. do 10. ure dopoldne v Domu mladih, tel. 71-977

JAZZ ZA MLADE

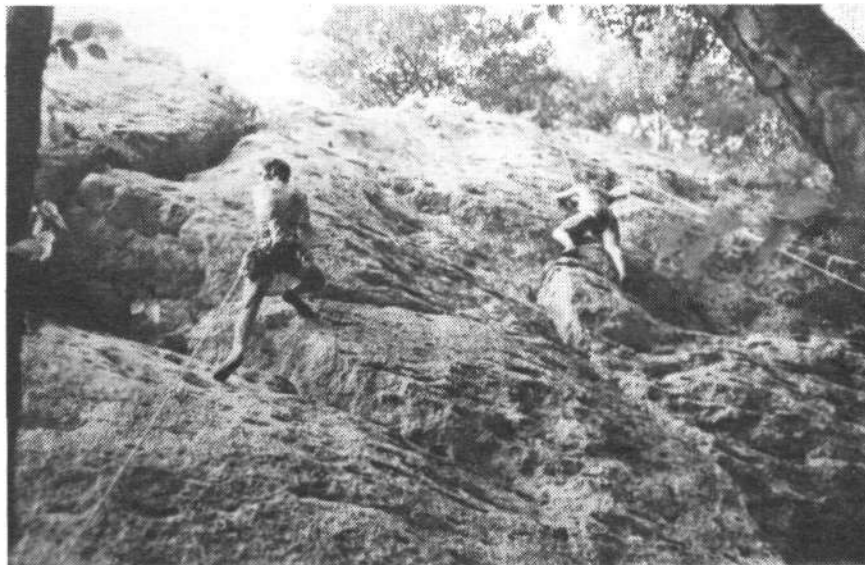
za mladince od 15. leta starosti dalje - enkrat tedensko po 2 šolski uri - 16-urni tečaj za začetnike - najboljši se bodo lahko pridružili plesni skupini LUNA - vpisnino poravnate ob prihodu na prvo uro - ob zadostnem številu prijav organiziramo v Krškem in tudi v drugih krajih

ZAČETNI PLESNI TEČAJ

začetni tečaj standardnih in latinskoameriških plesov - od 16. do 60. leta starosti - enkrat tedensko (predvidoma ob četrtnih zvečer) po 2 šolski uri - ostale informacije dobite vsak dan od 9. do 10. ure dopoldne v Domu mladih na Vidmu ali na tel. 71-977

Vsi, ki boste sodelovali v programih in tečajih LUNA - PLES, boste prejeli tudi posebne priponke! Prijave sprejemamo do 22. septembra!

LUNA-STIK

“Plezalni vrtec“ na Armeškem

O alpinizmu in športnem plezanju se zelo malo piše, saj je ta zvrst športa v Posavju nova. Že v začetku tega stoletja so se v svetu ukvarjali z alpinizmom: premagovali stene, doživljali avanture, se veselili uspehov in včasih, žal, tudi izgubljali življenja.

Čas, tehnika in industrija so klasični alpinizem potisnili v ozadje, na čelo pa se je prebilo športno plezanje. To je preselitev iz gora v nižje, toda težavnejše stene. Za premagovanje teh sten pa je potreben vsakodnevni trening. Športno plezanje je balet v vertikali. Nekaj ljubiteljev tega športa iz Krškega in okolice je na Armeškem opremilo “plezalni vrtec”. To je skalni balvan, visok okrog 20 m in 100 m širok. V njem je zaenkrat 17 plezalnih smeri, opremljenih z zavrtanimi svedrovci (uporabljajo se za varovanje v smeri), pod vstopom pa so napisana imena smeri. Na vrhu balvana so napravljena varovališča za varen spust ob vrvi (zavrtani večji svedrovci z obročkom). Smeri so ocenjene od 3 do 8 težavnostne stopnje po lestvici UIAA (lestvica mednarodne alpinistične zveze). Finančni račun za opremo tega “plezalnega vrtca” je bil okoli 120 000 din. Zahvaljujemo pa se Občinskemu štabu za teritorialno obrambo in Radioklubu Krško za izposojajo agregata.

Upamo, da bodo planinska društva znala izkoristiti znanje in veščino alpinistov ter možnosti, ki jih ponuja “plezalni vrtec”, za razna izpopolnjevanja v tej veščini. V tem delu Slovenije alpinizem, še manj pa športno plezanje, nima tradicije. Mogoče se bo sedaj kaj premaknilo na bolje in si bomo s pravilnim delom z mladino pridobili alpinistično športno tradicijo.

Arnold Koštomaj

Krške plavalke:

Odlična sezona Natalije Repec in njenih klubskih tovarišic

Krške plavalke imajo za sabo izredno uspešno tekmovalno poletje: po šestih republiških naslovih sta sledili še dve zmagi na državnem prvenstvu in še več ostalih dobrih uvrstitev.

Na republiškem prvenstvu za pionirje do 12. leta, ki je bilo 16. in 17. julija v Ljubljani, so štiri krške plavalke stale na zmagovalnih stopnicah: Natalija Repec za zmage v disciplinah 100, 400 in 800 m kravl in 100 m delfin, Sergeja Gradišek v disciplini 200 m kravl in štafeta (Repec, Gradišek, Anuška Cerovšek, Irena Resman) v disciplini 4x100 m kravl. Pohvalo zaslužijo tudi nekatere ostale uvrstitve: 2. mesto N. Repec na 200 m hrbtno, 2. mesto Sergeje Gradišek na 50 m kravl in ravno tako 2. mesto štafete 4x200 m kravl.

Svojo dobro pripravljenost so pionirke potrdile dva tedna kasneje na državnem prvenstvu v Mariboru, ki se ga je udeležilo čez 200 tekmovalcev iz 32 klubov. Najuspešnejša krška predstavica na tem tekmovanju je bila Natalija Repec, ki je osvojila dva naslova državne prvakinje: na 100 m delfin (1:12,37) in 200 m v istem slogu (2:39,13). Zelo dobre uvrstitve je dosegla še v treh disciplinah, in sicer drugi mesti na 400 m (4:51,76) in 800 m kravl (9:53,54) pa še 3. mesto na 400 m mešano.

Dosežke Natalije Repec sta dopolnila dva uspešna nastopa štafete, v kateri so poleg Repčeve tekmovalce še Gradiškova, Cerovškova in Resmanova; v “teku” 4x100 m so osvojile 2. mesto (4:43,31), na progi 4x200 m pa so bile tretje s časom 10:01,73.

Od pionirjev je nastopil Jurij Zajber in je v disciplinah 200 m delfin ter 200 in 400 m mešano dosegel svoje osebne rekorde. Vsi re-

zultati, doseženi na tem prvenstvu, so tudi Celulozarjevi najboljši rezultati doslej. Z njimi je krško ekipi uspelo zasesti 8. mesto, deklicam pa celo 3. mesto v SFRJ.

Vsi omenjeni dosežki so gotovo rezultat vestnega in vztrajnega dela in zaslužijo čestitke vseh naših občanov, obenem pa upravičujejo zaupanje, ki jim ga je izkazala Tovarna celuloze in papirja s tem, da jim je namenila svojo podporo.

Mladi veslači

KKK Krško:

Srebrna medalja za krško ekipo na zveznem tekmovanju

Mladi veslači krškega Kajak-kanu kluba so zabeležili še en soliden uspeh: na državnem prvenstvu pionirjev v veslanju na divjih vodah (27. avgusta 1988 v Skopju) so osvojili ekipno (3 x K1) drugo mesto. Njihove uvrstitve po posamičnih vožnjah pa so bile naslednje: Gašper Rostohar je osvojil bronasto medaljo, Darko Petrovič je bil četrti, mlajši pionir Simon Andrejaš pa enajsti.

Tekmovanje je bilo na reki Vardar kljub njeni močno znižani gladini in 2000-metrski proga se je iztekla v centru Skopja, pri kamnitem Dušanovem mostu. No, na določen način bo tudi prvo mesto in z njim priveslana zlata medalja za ekipno vožnjo ostala »v družini«, kot bi temu lahko rekli: osvojila jo je namreč pionirska veslaška ekipa iz pobratene občine Bajina Bašta, za kar jim iskreno čestitamo!

Franc Bračun

Štafeta s srebrno in bronasto kolajno z državnega prvenstva v Mariboru: Sergeja Gradišek, Natalija Repec, Anuška Cerovšek in Irena Resman (od leve; foto: Ivan Repec)

DKD Edvarda Kardelja

Filmski spored za september

- 13., torek, ob 20.00: SUPER NINJA, ameriški avanturistični.
- 14., sreda, ob 18.00: SUPER NINJA.
- 15., četrtek, ob 18.00: SUPER NINJA.
- 16., petek, ob 18.00: POSLEDNJI ZMAJ, ameriški akcijski.
- 18., nedelja, ob 18.00: MADRIDSKA ZVEZA, ameriški akcijski.
- 20., torek, ob 20.00: PETEK, TRINAJSTEGA, 6. del ameriške grozljivke.
- 20., torek, ob 22.00: DETEKTIVKA Z BEVERLY HILLSA, ameriški "trdi" erotični (vstopnina 2500 din).
- 21., sreda, ob 18.00: KADAR UDARJA TAEKWONDO, hongkonški akcijski.
- 21., sreda, ob 22.00: DETEKTIVKA Z BEVERLY HILLSA.
- 22., četrtek, ob 22.00: DETEKTIVKA Z BEVERLY HILLSA.
- 23., petek, ob 20.00: DIH SMRTI, angleški akcijski.
- 23., petek, ob 22.00: DETEKTIVKA Z BEVERLY HILLSA.
- 24., sobota, ob 20.00: PIŠTOLA IN LJUBEZEN, nemška kriminalka.
- 25., nedelja, ob 18.00: DIH SMRTI.
- 27., torek, ob 20.00: PHENOMENA, italijanska grozljivka. 28., sreda, ob 18.00: JEZUS KRISTUS SUPERSTAR, ameriški glasbeni.
- 30., petek, ob 22.00: STRIPTIZETE, ameriški erotični.

Ekipi kanuistov iz pobratenih občin Bajina Bašta in Krško sta si na državnem prvenstvu v Skopju razdelili medalje po bratsko in se zadovoljni za spomin še fotografirali.